

Riksdagens protokoll

2005/06:19

Fredagen den 21 oktober

Kl. 09.00 – 09.47

11.00 – 12.21

Protokoll
2005/06:19

1 § Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Margareta Israelsson* (s) avsagt sig uppdraget som ledamot i Nordiska rådets svenska delegation.

Kammaren biföll denna avsägelse.

2 § Anmälan om kompletteringsval till Nordiska rådets svenska delegation

Tredje vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält Monica Green som ledamot i Nordiska rådets svenska delegation och Maria Öberg som suppleant i Nordiska rådets svenska delegation.

Tredje vice talmannen förklarade valda *från och med den 21 oktober* till

ledamot i Nordiska rådets svenska delegation

Monica Green (s)

suppleant i Nordiska rådets svenska delegation

Maria Öberg (s)

3 § Anmälan om val av vice ordförande i kulturutskottet

Tredje vice talmannen meddelade att *Lars Wegendal* (s) valts till vice ordförande i kulturutskottet från och med den 1 oktober.

4 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2005/06:39

Till riksdagen
Interpellation 2005/06:39 av Kaj Nordquist (s)
Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade
Interpellationen kommer att besvaras fredag den 28 oktober 2005.
Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 19 oktober 2005
Socialdepartementet
Berit Andnor
Enligt uppdrag
Erna Zelmin
Expeditions- och rättschef

*Svar på
interpellationer*

5 § Svar på interpellation 2005/06:32 om Turkiets förhållande till assyrier/syrianer och kaldéer

Anf. 1 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Kerstin Lundgren har ställt tre frågor till mig om vilka åtgärder jag vidtagit med anledning av inträffade händelser mot oliktkänande i Turkiet, hur jag kommer att följa upp och säkerställa att EU agerar i de kommande förhandlingarna för att situationen för armenier, assyrier/syrianer och kaldéer i dag och genom historien förs upp till kritisk granskning samt hur jag kommer att uppmärksamma att de händelser som om de inträffat i dag skulle betraktas som folkmord får ett erkännande i de kommande förhandlingarna.

Jag vill först uttrycka min övertygelse om att Turkiets fortsatta EU-process, liksom hittills, kommer att vara en stark kraft för positiva förändringar i landet. Trots oroande försök under senare tid att kväsa debatten är både yttrandefriheten och den övergripande respekten för mänskliga rättigheter ändå bättre i Turkiet i dag än för bara några år sedan. Här har EU-processen varit avgörande.

Yttrandefriheten är ett grundelement i vår demokrati. Det är upprörande att människor i Turkiet riskerar åtal och straff för att de uttrycker sina åsikter och bedömningar om landets historia. Åtalet mot författaren Orhan Pamuk är kanske det nu mest uppmärksammade fallet. Men rätten till yttrandefrihet gäller förstås även författaren Hrant Dink, som nyligen dömts till villkorligt fängelsestraff för att ha förolämpat staten, liksom advokaten Medeni Ayhan, som Kerstin Lundgren nämner. Det bör dock tilläggas att den sistnämnde ej dömts eller sitter fängslad med anledning av den nu aktuella anklagelsen.

Sverige har en nära bilateral dialog med Turkiet. I den, liksom inom ramen för EU:s dialog med de turkiska myndigheterna, har jag och andra företrädare för Sveriges regering understrukit betydelsen av att reformprocessen i sin helhet måste fortsätta och genomsyra det turkiska sam-

hället. Det gäller självklart även yttrandefriheten. Vi kommer att fortsätta att noga följa utvecklingen i de aktuella rättsprocesserna.

När nu EU:s medlemskapsförhandlingar med Turkiet inletts ökar uppmärksamheten och förväntningarna på landet ytterligare.

När det gäller frågan om händelserna i början av 1900-talet i Turkiet har den turkiska regeringen, liksom alla regeringar, ett ansvar att uppmuntra och underlätta historisk forskning och ge friast möjliga tillgång till historiska arkiv. Fullständig öppenhet i den offentliga diskussionen och samarbete inom historievetenskap är en förutsättning för att nå större samsyn mellan olika grupper och länder om vad som hände.

Ökad yttrandefrihet och pluralism är nödvändiga delar av den turkiska EU-processen och kommer att vara av stor betydelse för att frågan om situationen för armenier, assyrier/syrianer och kaldéer i dag och genom historien ska föras upp till fördjupad och kritisk granskning.

Att förhandlingar med Turkiet kunde inledas byggde på att landet bedömdes tillräckligt uppfylla de så kallade politiska Köpenhamnskriterierna, det vill säga demokrati, en fungerande rättsstat, respekt för mänskliga rättigheter och skydd av minoriteter. För ett framtida medlemskap krävs naturligtvis ett fullständigt uppfyllande av dessa kriterier. Att så sker kommer såväl Sverige som EU:s övriga medlemsstater att bevaka mycket noga i processen framöver. EU-kommissionen kommer också att fortsätta granska och rapportera om allt detta.

I de förhandlingarna ligger fokus på Turkiets anpassning till EU:s regelverk. I behandlingen av rättsliga och inrikes frågor kommer rättsväsendets tillförlitlighet och att rättssäkerhet garanteras att ägnas betydande uppmärksamhet.

Turerna kring den omtalade akademiska konferensen om armenierna reste frågetecken om reformviljan i delar av det turkiska samhället. Till slut kunde den ändå äga rum. Jag välkomnar det och de uttalanden till stöd för öppen debatt och yttrandefrihet som inför konferensen också gjordes av såväl min turkiske kollega som av den turkiske premiärministern.

Anf. 2 KERSTIN LUNDGREN (c):

Fru talman! Tack, Laila Freivalds för svaret på mina frågor. Jag är allvarligt bekymrad när jag läser och ser vad den turkiska justitieministern uttalade i parlamentet i våras med anledning av den konferens som skulle organiseras av ett universitet i Turkiet för att få en akademisk diskussion om Turkiets officiella syn på det som inträffade i början av 1900-talet, det som vi i dag nämner folkmordsperioden. Han sade att konferensen var en dolkstöt i ryggen på det turkiska folket. Man såg på den konferensen, en akademisk diskussion i ett av universiteten i Turkiet, som ett landsförräderi. Man talar om universitetens frihet, men när det tas upp en fråga som inte står i överensstämmelse med den officiella turkiska hållningen säger man att det är oansvarigt, att konferensen är oansvarig och att man egentligen borde ställa in den. Det, fru talman, kan aldrig vara ett bevis på en acceptans för yttrandefrihet, mänskliga rättigheter och den insikt som krävs av ett land som vill bli medlem i den europeiska unionen.

Prot. 2005/06:19
21 oktober

*Svar på
interpellationer*

Jag utgår från att Laila Freivalds genom sitt svar till mig konstaterar att dagens Turkiet inte lever upp till Köpenhamnskriterierna fullt ut. Så tolkar jag statsrådets markering av att det krävs att man fullständigt lever upp till de kriterierna. Jag uppfattar det inte som att ministern ser att man befinner sig där i dag. Det är naturligtvis en viktig signal.

Då kommer nästa fråga, fru talman. Vad gör då regeringen? Vad gör utrikesministern? Hur talar Sverige för att hävda mänskliga rättigheter och yttrandefrihet när journalister och advokater grips och fängslas för att de vågar uttala en åsikt som inte stämmer med den officiella nationella linjen, försöker komma i kontakt med de ottomanska arkiven men inte får tillgång till dem eller på ett eller annat sätt förföljs? En av våra forskare på Södertörns universitet drabbas hårt av kritik för att man försöker arrangera en konferens här i Sverige kring folkmorden och söker information omkring vad som hände ur de ottomanska arkiven. Vad gör Sveriges regering?

Vad gör utrikesministern när man ser att barn förnedras för att de har en historia som inte överensstämmer med den officiella linjen? Det är något som fortfarande förekommer för små barn i skolorna i Turkiet om de har en bakgrund i just de här folkgrupperna. Vad gör regeringen?

Här, fru talman, känner jag mig missnöjd med ministrarnas svar. Det enda man säger är att man kommer att följa utvecklingen.

Det ser inte ut som om vi har en aktiv utrikesminister på det här området, en utrikesminister som är beredd att verkligen ta debatten och tala klartext med den turkiska regeringen kring de här frågorna. Jag förväntar mig, fru talman, att vi får en utrikesminister som vågar ta de kritiska diskussionerna med Turkiets regering.

Anf. 3 ERLING BAGER (fp):

Fru talman! Jag tycker att Kerstin Lundgrens interpellation är välskriven och tar upp den oro och de farhågor vi har om mänskliga rättigheter i Turkiet.

För cirka tio år sedan var jag med och bildade kommittén för mänskliga rättigheter i Turkiet som årligen har gjort resor dit. Jag vet att Laila Freivalds fick vår rapport från november förra året då vi besökte justitieministern, ministern för mänskliga rättigheter, utrikesministern och olika myndigheter.

Situationen är allvarlig. Jag delar den oro och kritik som Kerstin Lundgren framfört.

Låt mig börja med att tala om det folkmord som inträffade mellan 1914 och 1916/17.

Det handlar om cirka en miljon människor som mördades. Jag har i Sverige träffat armenier, syrianer och assyrier som två generationer tillbaka har anhöriga som blev mördade i sydöstra Turkiet, nedanför Diyarbakır, Mardin, Midyat. Jag har sett fastigheternas skotthål.

I de turkiska skolböckerna får det inte finnas någonting om folkmordet. Man har tigit ihjäl detta. Det får inte nämnas. Man lever och vet att ens morfar och mormor kanske är mördade.

Nog borde Sverige höja sin röst mer i detta sammanhang.

När Turkiet nu ska förhandla om medlemskap i EU borde vi kanske som Chirac i Frankrike och den amerikanska administrationen kräva att också Turkiet erkänner detta folkmord. Förintelsen under andra världskriget är dokumenterad och världen fördömer den. Varför fördömer inte väst den tragedi som drabbade dessa folkgrupper som slaktades? Det är ofattbart.

Jag vill vädja till utrikesministern att se till att Sverige ställer sig tillsammans med de länder som kräver att Turkiet erkänner detta.

Det är bra med forskning. Det är bra att det sker mer. Men det finns tillräckligt med forskning och information om det som har hänt. Den finns redan. Det är mycket viktigt att Sverige blir pådrivare.

Turkiet är medlem i FN och har skrivit under när det gäller mänskliga rättigheter. Jag kan, precis som rapporten, rapportera att nu har Turkiet skrivit under andra grundlagar och en lagstiftning som erkänner mänskliga rättigheter. Men vi vet att tillämpningen släpar efter. Man har skrivit under, men det är samma domare som tidigare som dömer i domstolarna. Det är samma vakter på fängelserna och i polishäkten som fortsätter med tortyr.

Sveriges röst måste bli klarare och entydig. Turkiet måste fullständigt acceptera mänskliga rättigheter och ställa upp på att Turkiet erkänner de folkmord som har inträffat.

Anf. 4 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Sveriges röst är tydlig och den är entydig när det gäller rätten till mänskliga rättigheter och yttrandefrihet. Yttrandefriheten är grundläggande för en demokratisk utveckling i Turkiet.

Det som har gjort det möjligt för Turkiet att ändå komma så långt att man har kunnat inleda medlemskapsförhandlingar är ju ett tecken på att det har skett väldigt mycket i Turkiet.

Som både Kerstin Lundgren och Erling Bager påpekar är det fortfarande väldigt lång väg kvar att gå. Det har naturligtvis att göra med att det är en sak att stifta lagar och besluta om vilka rättsregler som ska gälla i ett land och en annan att sedan få hela rättsmaskineriet och de människor som verkar i myndigheter och domstolar att omfatta det nya tänkande och de nya principer som Turkiet vill bygga sin rättsstat på.

Det är en lång process. Där krävs väldigt mycket åtgärder för att åstadkomma den här genomgående förändringen i samhället.

Därför är det viktigt att omvärlden ställer upp på den reformvilja som regeringen i Turkiet ändå visar. Även om det var så att någon minister uttalade sig enligt det gamla mönstret på det sätt som man gjorde tidigare i Turkiet var det ändå den regeringen som sedan såg till att konferensen kunde genomföras. Det var till och med justitieministern som var behjälplig med att se till att konferensen kunde genomföras.

Utrikesminister Gül var mycket tydlig i sina ställningstaganden. Han skickade ett brev till konferensen och uttryckte sitt stöd för att den slutligen ägde rum.

Det är naturligtvis den typen av händelser som det måste bli mer av. De är ett resultat av den starka stöd och den tydliga röst som omvärlden har för att ge stöd till den turkiska regeringen i deras strävanden.

Det behövs mycket mer. Det behövs att vi säkerställer att det turkiska samhället i sina olika delar får kontakt med omvärlden och att en påver-

kan sker på alla nivåer i samhället. Det räcker inte med att regeringar och ministrar uttalar sig. Det måste också pågå en process som påverkar även på djupet i ett samhälle.

Där har vi tagit fram ett program som ska gälla för Sveriges relation med Turkiet. Det handlar om att göra det möjligt för våra organisationer och enskilda att knyta aktiva band till det turkiska samhället och företrädare för det.

Jag har själv rest i Turkiet och träffat de organisationer som finns där, såsom kvinnoorganisationer och företrädare för olika minoriteter. De uttrycker behovet av att det finns mer av nära kontakt med omvärlden. Annars kommer den här processen att bli alldeles för långsam.

Jag kan försäkra Kerstin Lundgren att vi inte är det minsta tysta, inte det minsta oklara i våra ställningstaganden. Vi har en ständigt pågående dialog även på regeringsnivå. Varje gång en svensk minister träffar sin motsvarighet i den turkiska regeringen behandlas de här frågorna. Forsknings- och utbildningsministern tar upp just de frågor som handlar om utbildningsväsendet, skolböckerna och den historiska forskningens möjligheter och betydelsen av den, inte minst när det gäller att göra upp med sin egen historia. Det är en av de frågor vi särskilt trycker på. Det avgörande är ju att man inom Turkiet är beredd att hantera den här frågan. Det måste de få göra och de måste få stöd från oss. Men det är inte vi som kan ta ställning till deras historia. Det kommer inte att hjälpa. De måste själva komma till rätta med den.

Vi kan vara väldigt tydliga och klara i vår uppfattning om hur de ska gå till väga för att komma till ställningstaganden som gör det möjligt för dem att i framtiden bygga upp ett gemensamt samhälle där man har gjort upp med det förflutna.

Anf. 5 KERSTIN LUNDGREN (c):

Fru talman! Visst är det positivt att vi kan uppta förhandlingar med Turkiet. Jag tror, precis som utrikesminister Laila Freivalds, att det är en möjlighet. Men vi måste våga vara tydliga och vi måste våga kritisera när vi ser att man begår övergrepp som i våras och som kring de fall, som Laila Freivalds också relaterar till, där människor har dömts därför att man har vågat torgföra en uppfattning som inte stämmer med den nationella hållningen.

Det har man ju gjort. Trots att man har skrivit under lagar, som Laila Freivalds säger, som för frågorna framåt finns det kvar en lagstiftning som gör det möjligt att dömas på grund av att man hävdar en uppfattning som inte överensstämmer med regeringens och den nationella hållningen.

Då måste kravet vara: Städa bort de paragrafer som gör det möjligt att fängsla personer som hävdar sin rätt till yttrandefrihet och vågar hålla en linje som inte stämmer med den officiella.

Fru talman! Har utrikesministern kritiserat den turkiska regeringen för den konferens som ställdes in i våras? Har man följt upp och tittat på vad som hände när man nu i höst inte fick genomföra den konferensen i de lokaler som man avsåg utan återigen med domstolens hjälp kunde flytta konferensen?

Det är nämligen viktigt att vi ser när man talar med dubbla budskap – när man säger ett vid honnörsborden, vid de stora konferenserna och i diskussionen utåt mot omvärlden och ett annat mot den egna befolkning-

en, när man trycker undan dem som hävdar folkmorden, när man trycker undan armenier, kaldéer och assyrier och deras historia och låter barnen i den turkiska skolan uppleva att ingenting har förändrats.

Frågan är, fru talman: Kommer Sverige, regeringen och utrikesministern att i förhandlingarna hävda, gentemot EU och gentemot Turkiet, att ett grundläggande ingångsvärde i de kommande förhandlingarna måste vara ett erkännande av folkmorden? Det är en viktig utgångspunkt och en viktig fråga att få svar på.

Sedan är det naturligtvis oerhört angeläget att inte bara jobba med förhandlingarna bilateralt och, som utrikesministern säger, erbjuda möjligheter till kontakter utan också våga följa upp, granska och kritisera. Ska vi klara den här processen i hamn måste vi också ha en stor aktsamhet och ett stort intresse för frågorna om mänskliga rättigheter och just den typ av frågor som Turkiet inte vill erkänna. I annat fall, om vi av välvilja och förhoppningar i förhandlingarna talar tyst om sådana frågor eller inte vågar fokusera och ställa krav, kommer inte heller resultatet, fru talman, att bli bra den dag vi ska ta ställning till det slutliga avtalet.

Anf. 6 ERLING BAGER (fp):

Fru talman! Jag har under många år tillsammans med Karin Pilsäter tagit upp situationen för armenier, syrianer och kaldéer och deras sak. Hon bor i Botkyrka och träffar väldigt många; jag bor i Västra Frölunda i Göteborg och känner också väldigt många. Jag har haft kontakt med dem sedan mitten av 80-talet och har fått riklig information om det som har hänt.

På ett sätt kan utvecklingen i Sverige sägas ha gått framåt, både inom Regeringskansliet och inom de politiska partierna. Folkpartiet tog på landsmötet i augusti upp som partikrav att regeringen ska driva på hårdare för att erkänna folkmorden. Kristdemokraterna, Vänstern och Centerpartiet har krävt det tidigare. Det borde vara en självklarhet att den svenska regeringen och riksdagen entydigt kräver att Turkiet för medlemskap ska erkänna den massaker som har skett i sydöstra Turkiet där människor har slaktats – och det var de kristna grupperna som slaktades där. Detta måste bli entydigt.

Utrikesministern säger i svaret att fullständig öppenhet i den offentliga diskussionen och samarbete inom historievetenskapen är en förutsättning för att nå större samsyn mellan olika grupper och länder om vad som har hänt. Vad vi vill är dock att den svenska regeringen och utrikesministern kräver att Turkiet erkänner folkmordet och att detta ska vara ett krav för medlemskap.

Vad är utrikesminister Laila Freivalds besked till de människor som jag vet följer denna debatt i Botkyrka, Södertälje, Frölunda och på andra platser och som har anhöriga som har mördats i massakern? Har de rätt att få detta erkänt? De förtigs i Turkiet. De nämns inte med ett komma-tecken. Har de inte rätt att få beskedet från Sveriges utrikesminister att vi ska driva på för att Turkiet erkänner folkmorden?

Anf. 7 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Det är inte fråga om, Kerstin Lundgren, att våga föra fram uppfattningar, kritisera och ha synpunkter på förhållandena i Turkiet. Det är en naturlig del i den dialog som pågår och som dessutom

Prot. 2005/06:19
21 oktober

*Svar på
interpellationer*

innebär att den turkiska regeringen får stöd för de ambitioner de har. Det finns ju inte olika meningar mellan EU, Sverige och den turkiska regeringen. Tvärtom finns det ett behov från den turkiska regeringen att ha ett stöd från omvärlden i sina strävanden för reformering av sitt land. Det är alltså inte fråga om att våga, utan det är fråga om att verkligen ge detta stöd till Turkiets reformsträvanden.

Det är också det vi har gjort. Jag tror att Sverige har varit oerhört tydligt ända från början, både mina företrädare och jag själv. I våra kontakter med Turkiet är vi väldigt tydliga. Jag vet också att det uppfattas som ett starkt stöd från Turkiets sida att Sverige agerar på det öppna sätt som vi gör.

Det är just att det finns en kritisk dialog som har gjort att de förändringar som hittills har skett har kunnat genomföras. Det är också den tydliga kritik som finns emot sådant som vi inte kan acceptera i det turkiska samhället som gör att en konferens till slut blir av. Den blev inte av den ena gången, men på grund av den tydliga kritiken blev den av den andra gången, då med stöd från den turkiska ledningen.

Det är ju hela den process som är igångsatt och som gått så långt att de kunnat inleda sina förhandlingar, liksom den process med medlemskapsförhandlingar som nu följer, som ska leda fram till en situation där man kan göra upp med sitt förflutna, samla de olika folkgrupper som finns i landet och ha en gemensam syn. Det är själva syftet med den processen, och det är därför vi stöder den oerhört tydligt. Det krävs för att den ska leda fram till ett slut som gör att alla folkgrupper i Turkiet tycker att de har skapat ett klimat, en historisk bild, en sanning och ett erkännande. Det är därför denna process är så oerhört viktig.

Det är inte vår sak att tala om för det turkiska folket hur de ska ställa sig till sin historieskrivning. Men eftersom vi tycker att de här har en väg att gå är det processen som är det viktiga, och det är viktigt att vi stöder den.

Jag kan försäkra er att vi i denna fråga egentligen inte har några som helst problem, vare sig i vårt eget parlament eller i förhållande till den turkiska ledningen. Deras strävanden är väldigt tydliga: De vill uppfylla de krav på mänskliga rättigheter, yttrandefrihet, demokrati och rättsstatens principer som EU ställer, och de arbetar hårt för det.

Vi ska ge stöd till det. Men vad vi kanske framför allt ska göra är att utnyttja våra resurser mera, inte bara proklamera saker i olika sammanhang utan faktiskt lägga ned lite arbete på att knyta kontakter djupt inne i det turkiska samhället för att på det viset medverka till den förändring som behöver ske på djupet.

Anf. 8 KERSTIN LUNDGREN (c):

Fru talman! Det låter väl bra att utrikesministern säger att det inte handlar om att våga. Visst vågar man och visst vill man, säger hon. Men då känns det, fru talman, lite vagt i konturerna.

Det får aldrig bli så att vår välvilja för det skrivna ordet, vårt stöd för den reformering som sker på papperen, blir en black om foten när det handlar om att nå resultat ute i verkligheten. Om vi bara ger stöd och nöjer oss med den bild som ges – titta, vi sköter oss, det finns en bra samsyn och vi har klarat regelböckerna – har vi inte gjort vårt jobb. Vi måste våga se under ytan. Vi måste ta upp de enskilda fallen.

Då frågar jag mig naturligtvis, fru talman: Vad gjorde utrikesministern när justitieministerns uttalanden i det turkiska parlamentet blev kända? Gjorde utrikesministern någonting? Reagerade man från svensk sida mot den hållning som säger att den begår landsförräderi som har en uppfattning som inte stämmer med den nationella? Gjorde ministern någonting, eller var man tyst och såg också detta som ett stöd för reformering av den turkiska verkligheten, verkligheten för människor som har en annorlunda uppfattning än den officiella?

Processen ska stödjas, säger utrikesministern avslutningsvis. Det bästa sättet vi kan stödja den processen på är att våga ha en kritisk dialog där Sverige, Sveriges regering och Sveriges utrikesminister måste vara tydliga både gentemot EU och gentemot Turkiet och jobba för ett erkännande av folkmordet. Detta är inte en fråga enbart för det turkiska samhället, fru talman!

Anf. 9 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Som jag sade i mitt svar till Kerstin Lundgren är det viktigt att vi i de fortsatta förhandlingarna med Turkiet noga följer hur tillämpningen av den lagstiftning som genomförs också blir i verkligheten. Jag underströk just betydelsen av att det inte räcker med att ändra lagar och införa nya paragrafer. Det är hur de sedan tillämpas i rättssystemet som blir avgörande för om man lever upp till de principer som bland annat Köpenhamnskriterierna vilar på. Det är ju en viktig del i det fortsatta förhandlingsarbetet att också följa den faktiska tillämpningen i Turkiet.

Det är också utifrån det faktiska skeendet i Turkiet som vi har anledning att fortsätta att fördjupa dialogen. Kerstin Lundgren frågar hur jag reagerar på de olika händelser som rapporteras från Turkiet. Naturligtvis på det viset att vi vid de väldigt många tillfällen då jag har möjlighet att föra en dialog med representanter för den turkiska regeringen just utifrån de enskilda händelser av olika slag som rapporteras fortsätter att fördjupa den här dialogen. Vi vill säkerställa att man från den turkiska regeringens sida är medveten om de svårigheter som fortfarande finns när det gäller att genomföra de grundläggande förändringarna även i det faktiska beslutande som sker i olika organ i landet.

Jag kan säga att det finns en stor medvetenhet hos regeringen i Turkiet om svårigheterna med att lagar inte alltid följs. Jag noterar därför med tillfredsställelse att det inte bara är vi i omvärlden som reagerar, protesterar och har synpunkter utan det gör faktiskt företrädare för den turkiska regeringen själva också, och det är naturligtvis en viktig del av att påverka utvecklingen i Turkiet. Där kan man verkligen tala om att också regeringen i Turkiet vågar reagera mot vad som händer, även om man naturligtvis från regeringens sida, precis som här i Sverige, måste markera att man inte kan lägga sig i dömande verksamheter. Men man kan tala om när man är missnöjd med resultatet och utnyttja sin möjlighet att ytterligare förändra lagarna för att ännu tydligare göra det klart för dem som tillämpar lagarna vilket beslutsfattande man vill ha i sitt land. Det är så vi gör här i Sverige och så gör man också i Turkiet.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2005/06:17 om miljöstraffavgifter

Anf. 10 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! Ulf Sjösten har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att se över systemet med miljöstraffavgifter där en konsekvensanalys enligt proportionalitetsprincipen är nödvändig. Som bakgrund för frågan har Ulf Sjösten anført att små överträdelser kan innebära stora negativa konsekvenser för små enskilda näringsidkare.

Ulf Sjösten har även frågat vilka åtgärder jag avser att vidta för att öka möjligheten till lokala rimlighetsbedömningar vid beslut i miljöärenden.

Miljöstraffavgifter utgör en viktig del av det miljörättsliga sanktionssystemet. Avgiftssystemet måste vara snabbt, enkelt, tydligt och förutsägbart för att på ett effektivt sätt bidra till en hög standard i miljöpåverkande verksamhet och till att miljöreglerna efterlevs och får verkligt genomslag.

Jag anser liksom Ulf Sjösten att det är viktigt att sanktionssystemet är konsekvent och att sanktionen är proportionell i förhållande till överträdelsen. Samtidigt vill jag också understryka att sanktionen måste vara tillräckligt kännbar för att få en styrande effekt. Ulf Sjösten har anført att små överträdelser, som att inte i rätt tid lämna in miljörapporter, kan innebära stora negativa konsekvenser för små, enskilda näringsidkare. Han har som exempel anført att avgiften kopplad till så kallad köldmedierapport är hög. Det är inte korrekt. Redan förra året genomförde regeringen ändringar i bilagan till förordningen om miljöstraffavgift som innebar att avgiften för vissa överträdelser av i första hand administrativ karaktär sänktes. Avgiften för köldmedierapport är sedan den 1 april förra året 1 000 kr.

Det är inte heller riktigt att lokala miljönämnder inte kan göra några som helst rimlighetsavvägningar utan att riskera att utsättas för sanktioner. Man kan göra en rimlighetsbedömning och låta bli att ta ut miljöstraffavgift trots att en överträdelse har konstaterats om det skulle vara uppenbart oskäligt att ta ut avgift. Utrymmet för att låta bli att ta ut avgift är litet och så måste det vara om inte själva grundtanken med ett enkelt system ska gå förlorad. Det är också viktigt att rättstillämpningen är enhetlig. Det är inte minst en rättssäkerhetsfråga. För att se till att lika fall behandlas lika över hela landet behövs ett system som inte lämnar för stort utrymme för skönsmässiga bedömningar, däribland kommunala särintressen. Det kan dock finnas anledning att överväga om inte utrymmet för rimlighetsbedömning kan utvidgas något. Miljöbalkskommittén har i sitt betänkande om miljöbalkens sanktionssystem föreslagit att utrymmet för en sådan bedömning ska bli lite större och att det ska vara möjligt att underlåta att ta ut avgift när särskilda skäl föreligger.

Tillsynsmyndigheten är också skyldig att anmäla misstanke om brott. Denna skyldighet är ett led i tillsynsverksamheten och mycket viktig för att straffbestämmelserna ska få avsedd effekt eftersom den ger polis och åklagare kännedom om överträdelser i större utsträckning än vad som annars skulle kunna bli fallet.

Regeringens strävar efter ett effektivt och rättvist sanktionssystem, och vi tycker att det är viktigt att arbeta för ett sanktionssystem som är tydligt. På regeringens uppdrag har Miljöbalkskommittén arbetat med att avgränsa och tydliggöra det straffbara området, och kommittén har lagt fram förslag som avspeglar denna strävan. Regeringen har för avsikt att presentera en proposition om sanktionssystemet för riksdagen.

Prot. 2005/06:19
21 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 11 ULF SJÖSTEN (m):

Fru talman! Jag vill inleda med att tacka för svaret. Jag tycker att det är ett bra och uttömmande svar, och jag drar faktiskt slutsatsen att vi har en ganska stor samsyn när det gäller vikten av att förbättra sanktionssystemet.

I samband med att miljöbalkens bestämmelser infördes, infördes också ett nytt system för miljöstraffavgifter. En sanktionsavgift är en administrativ avgift som tas ut om någon verksamhetsutövare gjort sig skyldig till överträdelse, även om överträdelsen inte skett avsiktligt eller av vårdslöshet. Tillsynsmyndigheten är skyldig att se till att denna avgift tas ut om överträdelse skett, men avgiften tillfaller inte tillsynsmyndigheten utan går till staten. Relativt små överträdelser, som underlåtenhet att i rätt tid lämna in miljörapporter, kan innebära stora negativa konsekvenser för små, enskilda näringsidkare.

Fru talman! Det är bra med ett sanktionssystem på miljöområdet, men det är viktigt att det är konsekvent och att sanktionen är proportionell i förhållande till överträdelsen. Möjligheterna att göra rimlighetsbedömningar är i vart fall små, och i de fall lokala miljönämnder har försökt att göra sådana har ledamöterna själva utsatts för sanktionsåtgärder. Det har vi sett ganska många exempel på under de senaste åren.

Regelsystemet är, fru talman, fortfarande ofta krångligt och saknar transparens, vilket innebär att risken för en småföretagare att göra fel är uppenbar.

Den som gör sig skyldig till en överträdelse av miljöreglerna som man kan tycka är av mindre art, till exempel att inte lämna in en köldmedierapport för sina frysanläggningar, kan få miljöstraffavgift. Om jag är rätt underrättad gäller inte detta offentliga organ i samma situation.

Min fråga till ministern blir då: Vad avser ni att göra för att komma till rätta med det förhållandet?

Anf. 12 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! Jag tror att vi är eniga om att vi behöver en översyn av sanktionssystemet. Det är också därför som regeringen avser att lägga fram en proposition i frågan.

Jag vill inte föregå den proposition som just nu bereds inom Regeringskansliet och hur vi kommer att förhålla oss till alla de förslag som Miljöbalkskommittén har lagt fram. Men låt mig nämna att bland de förslag som Miljöbalkskommittén har lagt fram finns också förslag om att även andra näringsidkare än enskilda företag ska kunna åläggas miljöstraffavgift. Det är ett av de förslag som föreligger och som vi kommer att behandla. Det kan då också, enligt det här förslaget, gälla offentliga aktörer.

Låt mig också understryka att vi anser att det är viktigt med transparens och tydlighet i regelsystemet. Vi lade i våras fram en proposition om

en effektivare miljölagstiftning med en lång rad förslag som syftade till att effektivisera miljölagstiftningen. Vi kommer också att komma med förslag när det gäller sanktionssystemet. Det kan till exempel handla om att på ett tydligare sätt i lagtexten låta det framgå vilket straffansvar man har i stället för att hänvisa till föreskrifter. Detta är för att lagen ska vara lättare att uttolka för alla som använder den.

Låt mig dock understryka att om vi vill ha ett konsekvent system är också miljöstraffsavgifterna en viktig del i ett sådant konsekvent och enkelt system. Om vi vill ha en enhetlig rättstillämpning – som vi tycker är viktigt – är det inte alldeles enkelt att ge alltför stort utrymme för enskilda nämnder att fatta beslut och göra skönsmässiga bedömningar. Här är också Miljöbalkskommittén tydlig. Just på grund av behovet av enhetlighet och lika tillämpning över landet måste vi ha en enkelhet och tydlighet i miljöstraffsavgiftssystemet.

Ett förslag som Miljöbalkskommittén lägger fram är att miljöstraffsavgifterna i fortsättningen företrädesvis ska gälla enklare överträdelse, och straffsystemet ska tillämpas vid de grövre förseelserna så att vi på det sättet ska få en ökad tydlighet när det gäller vilken typ av påföljd som ska gälla. Däremot kommer miljöstraffsavgiftssystemet även fortsättningsvis att vara ett viktigt medel, och det kommer även fortsättningsvis att behöva utformas på ett sätt som gör att det tillämpas enkelt och tydligt och kan användas på ett likartat sätt över hela landet. Var man än bor och har sin verksamhet i landet ska man kunna förutse vad en överträdelse av det slaget får för påföljd.

Anf. 13 ULF SJÖSTEN (m):

Fru talman! Jag har i min interpellation tagit upp vikten av att göra lokala, pragmatiska bedömningar av olika ärenden som faller under lagstiftningen. Ett rättssäkert system är också beroende av att det upplevs som legitimt och rättvist. Där finns det mycket övrigt att önska när det gäller lagstiftning över huvud taget på området. Jag kan nämna utredningar och lagföring av miljöbrott där rättsväsendet har visat sig vara helt otillräckligt fram tills nu. Nu är det en annan debatt med en annan minister – förmodligen – men jag nämner det ändå i det här sammanhanget.

I sitt svar till mig säger ministern: ”Det är inte minst en rättssäkerhetsfråga. För att se till att lika fall behandlas lika över hela landet behövs ett system som inte lämnar för stort utrymme för skönsmässiga bedömningar, däribland kommunala särintressen. Det kan dock finnas anledning att överväga om inte utrymmet för rimlighetsbedömning kan utvidgas något.”

På vilket sätt skulle det kunna utvidgas? Kan ministern utveckla det något?

Anf. 14 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! När det gäller möjligheten till lokala, pragmatiska bedömningar har vi en fråga som knyter an till Europakonventionens rättssäkerhetsprinciper när det gäller hur fall ska bedömas. Samtidigt har vi, som Ulf Sjösten så riktigt säger, kravet att lika fall ska behandlas lika.

När jag i mitt svar säger att det kan finnas ett visst utrymme syftar jag just på Miljöbalkskommitténs förslag. Förslaget är att ändra formuleringen i lagstiftningen. I dag talas det om att det ska vara uppenbart oskäligt.

Miljöbalkskommittén föreslår i stället formuleringen särskilda skäl. Detta skulle öppna upp för en något generösare bedömning av under vilka omständigheter man skulle kunna välja att inte utdöma en miljöskaktionsavgift. Miljöbalkskommittén betonar dock i förslaget att utrymmet fortfarande måste vara litet om miljöskaktionsavgifterna ska fungera på det sätt som är tänkt.

Jag vill understryka att förslaget ingår nu som ett av många förslag som regeringen bereder. Det har varit ute på remiss, och vi kommer att återkomma i vår proposition med förslag. Jag vill i dag inte föregripa beredningen inom Regeringskansliet.

Anf. 15 ULF SJÖSTEN (m):

Fru talman! I svaret till mig säger också Lena Sommestad: "Regeringen strävar efter ett effektivt och rättvist sanktionssystem, och vi tycker att det är viktigt att arbeta för ett sanktionssystem som är tydligt."

Fru talman! Jag delar den uppfattningen. Problemet är bara att många fortfarande upplever sanktionssystemet inom miljöområdet som snårigt och svårgenomträngligt.

Jag kommer att följa framtagandet och leveransen av propositionen i ämnet med stort intresse. Jag återkommer i frågan när vi väl har den på bordet.

Anf. 16 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! Jag vill tacka Ulf Sjösten för detta. Jag försäkrar att vi återkommer med samma ambition, att se till att vi får en mer lättillgänglig miljöbalk men med höga miljöskyddskrav så att den också uppnår sitt syfte, nämligen att värna vår miljö. Det är det jag som miljöminister naturligtvis tycker är allra viktigast.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2005/06:FPM12 EU:s deklaration om utvecklingspolitik KOM(2005)311 till utrikesutskottet

2005/06:FPM13 Statistik om migration och asyl KOM(2005)375 till finansutskottet

8 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades

Proposition

2005/06:31 till skatteutskottet

Prot. 2005/06:19
21 oktober

Svar på
interpellationer

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 9.47 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 11.00, då en aktuell debatt om Sveriges beredskap inför en pandemi skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 11.00.

*Aktuell debatt:
Sveriges beredskap
inför en pandemi*

9 § Aktuell debatt: Sveriges beredskap inför en pandemi

Anf. 17 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Fru talman! Kära vänner! Varje tidning som vi öppnar inger oro för att den här influensapandemin kommer att nå Sverige. Det gör att miljontals människor känner oro. Det finns all anledning att vi som beslutsfattare i denna kammare tar upp frågan och försöker lägga förslag som kan minska den oro som människor känner.

Kristdemokraterna är väl medvetna om att det förekommer lite olika åsikter om hur stora riskerna är. Man kan resonera om vem som är mest tillförlitlig när man ska bedöma detta. Jag vill, fru talman, citera från en intervju den 16 oktober med Jan Albert, överläkare på Smittskyddsinstitutet. Frågan var: Hur stark är farhågan att viruset ska mutera och även smitta människor emellan?

Den är rejäl, så pass att man inte kan låta bli att planera för ett värsta-fallscenario, svarade Jan Albert som är överläkare på Smittskyddsinstitutet.

Fru talman! Jag tror att det är en bra inriktning att man ska ta frågan på allvar. Man ska vidta alla åtgärder som man kan för att bereda sig på hur man ska göra om pandemin kommer till Sverige.

Anf. 18 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Låt mig börja med att tacka Kristdemokraterna för initiativet till den här debatten. Den kommer ju väldigt lägligt – precis i rätt tid – dels på grund av den rapport om ytterligare spridning av fågelinfluensan som vi fick i går, rapporten om att den också har nått Ryssland, dels eftersom jag i praktiken nyss har kommit hem från EU:s hälsoministermöte som vi hade i går i London. Jag kom hem till Stockholm vid halvtvåtiden i natt. Jag har lite att förmedla därifrån.

Vi hade en lång diskussion om fågelinfluensan i går, närmare tre timmar, hälsoministrarna emellan. Vi fick föredragningar av Världshälssoorganisationen, EU-kommissionen och Europeiska smittskyddsmyndigheten om vad som nu görs. Nästan alla ministrar yttrade sig, vilket inte är särskilt vanligt. Det här är en fråga som verkligen angår oss. Man märkte väldigt tydligt att förberedelserna är i full gång över hela Europa.

Vad man slås av, som ett allmänpolitiskt konstaterande, är att vi får rätt som i årtal har hävdats att mänskligheten står inför en ny typ av hot, att de inte längre i huvudsak är militära och att samhället då måste ställa

om sig efter det. De militära hoten mot vår världsdel är i det närmaste obefintliga. I stället konfronteras vi med terrorism, internationell kriminalitet, miljöförstöring, naturkatastrofer och smittsamma sjukdomar.

Jag vill nog säga att vi i Sverige har förstått detta tidigare än de flesta. Det har faktiskt varit en väldigt målmedveten politik de senaste åren att dra ned på det militära försvaret och i stället satsa på att höja vår beredskap på andra områden, till exempel pandemiberedskapen.

Därför är det kanske inte så konstigt att vi varit väldigt tidigt ute när det gäller pandemiplaneringen. Vi var bland de första som tog fram en pandemiplan. Vi var bland de första som införde lagliga möjligheter för extraordinära smittskyddsåtgärder. Vi var bland de första som köpte in och lagrade antivirala läkemedel. Vi var bland de första som planerade för och nu ligger långt framme när det gäller att utöka kapaciteten för vaccinproduktion så att vi vid ett krisläge kan få fram vaccin till hela befolkningen. Vi har varit ganska förutseende, och vi är internationellt sett ganska duktiga på smittskyddsfrågor. Det vet man om i Europa, och det är inte för inte som den europeiska smittskyddsmyndigheten förlades till Stockholm.

Vi var ganska överens i går om att mycket återstår att göra för att vi ska ha fullgod beredskap i EU, men vi var också bekymrade över de proportioner som debatten har fått på många håll i Europa. Om man läser en del tidningar kan man nästan tro att pandemin redan är här, att de fåglar som man nu hittat i östra Europa bär på ett virus som är mycket smittsamt och mycket dödligt och också farligt för människor på det sättet. Så är det inte. Världshälsoorganisationen var mycket tydlig i sin föreläsning. Risker för människor att smittas av det virus som nu finns är minimal.

Det är åtskilliga miljoner fåglar i Sydostasien som har haft det här viruset, och det i en världsdel där människor kommer i mycket närmare kontakt med levande fåglar än vad vi gör i Europa. Man säljer levande fåglar på marknader, man har frigående höns i byn och så vidare. Trots att förmodligen hundratals miljoner kontakter mellan människor och infekterade fåglar har förekommit i Sydostasien de senaste åren har bara ett hundratal människor blivit smittade. Vi kan nog konstatera att viruset smittar väldigt lätt mellan fåglar, men smittsamheten från fågel till människa tycks vara väldigt låg till och med i Sydostasien. EU:s smittskyddsmyndighet konstaterade i går att risken för att smittas av fåglar i Europa är minimal.

Det innebär inte att det inte är ett stort problem. Men i dagsläget är det huvudsakliga problemet att vi kan få nedsmittade fågelbesättningar, till exempel våra höns, kycklingar, gäss och ankor, i landet. Får man det måste hela besättningen slaktas och området desinficeras. Det är det man nu är i färd med i Turkiet, Rumänien och Ryssland. Det är klart att det finns en risk att detta också kommer till Sverige, kanske redan i höst, men risken är ännu större till våren när våra flyttfåglar återvänder.

Då har Jordbruksverket en väl genomarbetad rutin för hur man ska göra; testning, avspärning av gårdar, avlivning, destruktion och desinficering. Jordbruksverket är väl övade i detta, och de är vana att hantera hot från andra djursjukdomar, till exempel salmonella, mul- och klövsjuka, Newcastle sjuka och så vidare.

Prot. 2005/06:19
21 oktober

*Aktuell debatt:
Sveriges beredskap
inför en pandemi*

I det här läget är det i första hand ett problem för näringen, och riskerna för människorna är lika små som tidigare. Men att vi nu har fått fågelinfluensan till Europa aktualiserar ju ändå hela vår pandemiberedskap. Vad gör vi om viruset muterar och börjar smitta mellan människor? Med anledning av det har vi under de senaste åren vidtagit en rad åtgärder för att höja beredskapen. Vi har tagit fram en pandemiplan. Vi har köpt antivirala läkemedel. Vi har skärpt lagstiftningen.

Ibland påstås det att Sverige ligger på efterkälken. Så är det absolut inte. Det blev väldigt tydligt i går också. Det är precis tvärtom. Tittar vi till exempel på hur mycket antivirala läkemedel vi har lagrat – det är alltså läkemedel som kan mildra symtom och minska risken för att bli smittad – kunde jag i går konstatera att Sverige är ett av de länder som ligger i topp. Vi har redan en miljon doser. Det köpte vi i våras. Många länder har ingenting alls eller har bara lagt in beställningar. Ytterligare en grupp har väsentligt mindre än Sverige när det gäller befolkningstäckning. I själva verket är det bara Tyskland, Luxemburg och Finland i EU-kretsen som har större lager än Sverige, dessutom Norge som ju står utanför EU-kretsen. Sverige tillhör den grupp av fyra fem länder i Europa som ligger allra bäst till, och då ska man kanske veta att Världshälsoorganisationen i går sade att Europa som kontinent är den bäst förberedda kontinenten i världen.

Vi får nog säga att vi ligger bra till. Men jag tror att det ändå kan vara nödvändigt att ytterligare förstärka våra lager med fler inköp och har därför bett Socialstyrelsen se över detta. Jag kan redan nu säga att jag bedömer att vi behöver göra inköp så att vi får en större säkerhetsmarginal. Vi behöver köpa in ytterligare åtminstone en miljon doser så att vi fördubblar våra lager och når upp till en täckningsgrad på 25 % av befolkningen. Då har vi en rejäl säkerhetsmarginal och kan känna oss ännu tryggare.

En del undrar varför vi inte köper in ännu mer, varför vi inte köper in så mycket att vi i ett visst läge kan vräka ut det till befolkningen. Det beror på att om vi skulle göra det finns det stor risk för att viruset muterar igen, blir resistent mot medicinen, och då står hela världen där med stora lager medicin som blivit värdelös. Man måste därför hantera medicin på ett ansvarsfullt sätt och i ett kritiskt läge framför allt prioritera dem som är mest utsatta – gamla, sjuka och barn. Så långt frågan om antivirala läkemedel.

En annan stor fråga är hur vi ska klara vaccinförsörjningen i ett kritiskt läge. Det finns i dag inget vaccin. Man kan inte ta fram vaccin förän det finns ett virus som smittar mellan människor. Och det finns ju inte – ännu. För att klara en sådan situation och kunna ta fram vaccin, när och om vi har en pandemisituation, måste produktionskapaciteten i hela världen öka.

Här kommer Sverige att bidra på två sätt. För det första måste vi se till att under normalår vaccinera fler mot vanlig influensa. Vi bör under normala år vaccinera minst 70 % av dem som är över 65 år. I dag vaccineras bara 54 % i riket. Det skiljer mycket mellan landstingen, från ungefär 35 % i en del landsting upp till 68 % i dem som är bäst. Jag har därför talat med Landstingsförbundets ordförande Lars Isaksson om detta, och vi är överens om att det är ett problem och att vi totalt sett i landet måste bli bättre på det här området. Vi har nu inlett ett nära samarbete mellan

staten och landstingssektorn för att få upp vaccineringsgraden. Det kan handla om central upphandling av vaccin, om mer marknadsföring för att få fler att ta chansen och vaccinera sig, om sänkta eller borttagna avgifter i de landsting där de finns. Det är bra. Det är också en väg till att höja produktionskapaciteten i hela världen.

Vi måste även på ett mer konkret sätt öka produktionskapaciteten. Det handlar helt enkelt om att sätta upp nya fabriker – antingen i statens regi, i samarbete med läkemedelsindustrin eller i samarbete med de övriga nordiska länderna. Jag vill se en sådan produktion, men vi prövar fortfarande vilken väg vi ska gå. Det är inget man kan göra i en handvändning. Vi talar om en högkvalitativ produktionsanläggning, en stor investering. Det måste bli rätt från början så att vi verkligen kan lita på att vi i ett kritiskt skede bara behöver trycka på en knapp för att få fram så mycket vaccin att det räcker till hela befolkningen. Ett intensivt arbete med att förbereda en sådan investering pågår just nu både vid Socialstyrelsen och i Regeringskansliet.

Avslutningsvis vill jag säga att jag inte söker politisk träta om den här frågan. Jag tror inte att saken tjänar på att vi gör partipolitik av detta. Tvärtom tror jag att medborgarna förväntar sig av oss att vi samarbetar. Jag står till riksdagens förfogande för information om hur vi arbetar från regeringens och från myndigheternas sida. Jag vill också bjuda in partierna till en överläggning om hur vi bäst går vidare med pandemiberedskapen efter det att vi fått underlag från Socialstyrelsen beträffande vaccinfrågan. Här har vi ett gemensamt ansvar, och det tycker jag att vi ska ta.

Anf. 19 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Fru talman! När statsrådet Morgan Johansson säger att han gärna vill ha samarbete över partigränserna kan jag direkt säga att det är en oerhört bra inriktning på det här problemet, och vi kommer gärna. Det lovar jag.

Samtidigt – med tanke på dem inom professionen som uttalat sig, bland annat Smittskyddsinstitutets överläkare, som jag citerade i mitt förra inlägg – måste jag ändå påstå att det finns en oro som gör att man måste visa, och bevisa, att man lägger fram konkreta förslag. Jag skulle vilja ställa följande fråga till statsrådet Morgan Johansson: Vilka kontakter har Morgan Johansson haft med Sveriges Kommuner och Landsting? Jag tänker på Paul Håkansson. De hade ett ledningsmöte i dag på morgonen, och vad jag vet har frågan inte varit uppe över huvud taget.

Morgan Johansson nämnde Lars Isaksson, och då handlade det om vaccinationerna. Men det finns en annan stor fråga, nämligen att antalet vårdplatser i Sverige inte räcker om en epidemi skulle utbryta. Socialstyrelsen beräknade förra året att om en influensaepidemi skulle utbryta behövde man minst 6 000 nya vårdplatser. Om vi räknar med att vi möjligen skulle kunna skjuta upp en del operationer och annat sådant behöver vi åtminstone 4 000 nya vårdplatser – i bästa fall – för att klara detta om en influensaepidemi bryter ut. Har statsrådet diskuterat den frågan med Sveriges Kommuner och Landsting?

Jag skulle också vilja säga att när det gäller en vaccinfabrik vore det bra att bestämma sig för att bygga en i Sverige för vi har tekniken, vi har kunskapen och det finns de som står på kö och vill göra det, antingen i statlig regi eller tillsammans med någon annan. Det handlar ju också om

Prot. 2005/06:19
21 oktober

*Aktuell debatt:
Sveriges beredskap
inför en pandemi*

att vi kanske kan hjälpa andra länder, inte minst de biståndsländer vi har i tredje världen, som varken har pengar eller teknik att själva kunna starta en fabrik. Jag vill fråga statsrådet rakt på sak: Är statsrådet beredd att satsa på en produktion i Sverige?

När det gäller antivirala läkemedel kan Morgan Johansson naturligtvis tala om hur duktiga vi är och det ena med det andra, men såvitt jag vet finns det läkemedel till mellan 6 % och 10 % av den svenska befolkningen. Dessutom vet vi att läkemedlet måste tas 48 timmar efter att smittan börjat bryta ut för att det ska ha någon effekt. Vore det inte självklart, i ett land som Sverige, att alla som insjuknar finge del av det, allt i enlighet med den hälso- och sjukvårdslag vi har?

För mig är detta en människovärdesfråga, och jag tycker att alla borde få läkemedlet. Min fråga blir därför: Vilka tycker statsrådet Morgan Johansson ska få de antivirala läkemedlen? Å ena sidan har statsrådet sagt att det endast gäller vissa grupper, å andra sidan har han i tidningsintervjuer sagt att alla ska få det. Jag hoppas det är det senare som gäller. Det här är en fråga som ur trygghetssynpunkt är så viktig att man skulle vilja ha klara och tydliga förslag härifrån för att kunna känna trygghet.

Sent i går kväll hörde jag en intervju om hur många som ville köpa dessa mediciner via Internet. Det visade sig att priserna steg till sådana höjder att man fick stänga sajten eftersom det gränsade till att inte längre vara lagligt. Dessutom tror man att det är fråga om *fake drugs* då inget läkemedelsföretag står bakom dem. Det är ytterligare ett bevis på den stora oro som finns för att den här sjukan ska komma.

En sak ska vi väl vara överens om, Morgan Johansson, nämligen att någon form av influensa kommer. Det kanske inte blir fågelinfluensan utan någon annan. Åtminstone är det det besked jag fått från dem inom professionen som jag talat med inför debatten. Man är säker på att det kommer en influensa. Frågan är sedan vilken sorts influensa det blir. Enbart den vetskapen, hos en samfällid profession, måste väl räcka som anledning till att redan nu fatta kloka beslut som innebär att vi kan förebygga den influensa som kommer?

Anf. 20 EWA BJÖRLING (m):

Fru talman! Jag vill börja med att mana det svenska folket till lugn, precis som Smittskyddsinstitutet säger – ett institut som jag har samarbetat med dagligen under mina 20 år som virusforskare vid Karolinska Institutet. Visserligen, som Chatrine Pålsson säger, kan man vara orolig den dag då virus muterar, men det har det inte gjort ännu. Det är viktigt att särskilja det.

Jag vill tacka Morgan Johansson för inbjudan och tillägga att vi gärna även från Moderaternas håll kommer och deltar i detta.

Skräcken för fågelinfluensa har fått fullständigt orimliga proportioner, därför att risken för att bli smittad av fågelinfluensa för den svenska befolkningen är i dag obefintlig. Däremot ökar smittan bland fåglar, från fågel till fågel, och det är en fråga som EU, Jordbruksverket och SVA med flera tillsammans övervakar.

Det är vårt gemensamma ansvar att ge korrekt information och inte skräckbilder. Redan 1997 var det en större fågelinfluensaepidemi bland fåglar i Sydostasien, och sedan dess har det här pågått till och från under två år. Det har funnits miljarder smittillfällen, och trots detta kan vi inte

se att det smittar från människa till människa i dag. Enligt WHO:s senaste rapport som kom den 10 oktober i år har 120 människor blivit smittade och 60 av dessa avlidit. Alla dessa människor har varit i kontakt med fåglar. Det handlar alltså om 120 personer, när miljontals människor har varit i kontakt med fåglar.

Det skräckscenario som skapats är orimligt, anser jag, och jag måste få tillägga att just nu, varje minut, smittas nya människor med hiv. Nio av tio av dem lever i Afrika, och sammanlagt är det ungefär 15 000 nya hivinfekterade varje dag, året runt, världen över. Malaria, de fattigas, de afrikanska kvinnornas och barnens sjukdom, där mellan en miljon och tre miljoner människor dör varje år, är en annan pandemi. Båda dessa är viktiga pandemier som vi borde uppmärksamma mera – medan återigen smittorisken för fågelinfluensa bland människor är oerhört liten.

Själva hotet mot människan är ju inte fågelinfluensan i sig utan *om* – jag säger *om* – den skulle ge upphov till en ny influensavariant med en snabb spridning över världen.

Fru talman! Jag upprepar: Full respekt ska visas för att man är orolig för olika sjukdomar, men det är oerhört viktigt med en seriös inställning i medierna och bland oss andra i de här frågorna.

Om en stor human influensaepidemi bryter ut, en så kallad pandemi, är det däremot mycket viktigt att vaccinera olika riskgrupper, därför att vaccin är det enda som långsiktigt kan förhindra smittspridning av virus. Vad vi då måste göra är att säkerställa att myndigheterna gör det de ska. Sanningen är tyvärr att den beredskapen inte existerar fullt ut i dag. Nästa sanning är att Sverige, lyckligtvis, aldrig har behövt testa beredskapen för smitta i någon större skala.

Sverige satsar förhållandevis små resurser på adekvat långsiktigt smittskydd. I årets budget finns en extra satsning på 10 miljoner kronor för att utveckla akutberedskap för smittskydd. Jämför det med ett land som varit tvunget att pröva sin smittskyddsberedskap och insett att den var otillräcklig. Jag tänker på sarsepidemin och Kanada. Där har man satsat i svenska kronor räknat närmare 2 miljarder. Kanada har då en befolkning på ungefär 30 miljoner, ungefär tre gånger Sveriges. Där kräver man bättre kontroll av sjukdomar och bygger upp ett effektivt långsiktigt system som fungerar. Utan det långsiktiga systemet kommer vi heller aldrig att ha en bra akutberedskap.

Nästa bekymmer är att både Sverige, Norge, Finland och Danmark vaccinerar dåligt, bland annat beroende på att man ibland i någon mån har vikingainställningen: Det här drabbar inte oss. Vi har också en stor variation, som Morgan Johansson sade, när det gäller vaccintäckning. I det ena länet är siffran 35 % – det är Östergötland – och i nästa län är den 68 % – det är Jönköping. Det handlar alltså om två grannlän men olika landsting. Landstingen har eget ansvar med en egen smittskyddsläkare som ska genomdriva en egen kampanj för vaccin. Sedan ska man upphandla egna doser, politikerna ska påverkas och priser ska förhandlas. Även riskgrupper kan variera lite grann. Det här gagnar *inte* den enskilde individens säkerhet vid ett smittoutbrott.

I andra länder tänker man mer nationellt i den här frågan. Ett exempel är Nederländerna, där man har nationell vaccinering och gratis vaccin. Läkaren ser där hur många som vaccineras direkt i sitt dataprogram,

Prot. 2005/06:19
21 oktober

*Aktuell debatt:
Sveriges beredskap
inför en pandemi*

beställer erforderligt antal doser med vaccin och ser till att få sina patienter vaccinerade, och därefter får han betalt av staten.

Det är, tycker jag, oerhört viktigt att regeringen inser allvaret i det här. Nu har vi förstått att Morgan Johansson talar om det här med en mer effektiv vaccinering och en ökad frekvens av vaccintäckning, men jag tror inte att det går att lösa via landstingen. Jag skulle vilja ställa frågan till Morgan Johansson: Har man funderat på att göra det här nationellt i stället? Det handlar ju om *hela* den svenska befolkningen. Det får inte skilja beroende på var man bor.

Anf. 21 CECILIA WIKSTRÖM (fp):

Fru talman!

”Hvar plåga har sitt skri för sig,
Men hälsan tiger still”

Så skrev Erik Gustaf Geijer 1811, och han skrev det i dysenterins tidevarv. Sedan dess har andra farsoter som kolera, difteri och smittkoppor härjat i världen. I dag är det hiv/aids som är en världsomfattande epidemi som förra året berövade 3,1 miljoner människor livet i förtid.

Geijers tes är sann också i dag. När tillvaron flyter på som vanligt utan att orosmoln tornar upp sig för oss tiger vi och hoppas att allt ska förbli som det är – lugnt och stilla. Men egentligen, fru talman, är det ju när allting flyter på som vanligt som beredskapen att agera måste säkerställas genom planering, strategier och övning. Detta har vi under det senaste året blivit varse på ett mycket tydligt sätt, nämligen hur det ser ut när så inte är fallet.

Det gäller att planera för det värsta. Det goda tar hand om sig självt, som jag hörde en klok person säga häromdagen.

Jag vill också tacka Morgan Johansson för inbjudan till ett gemensamt arbete i den här mycket viktiga och angelägna frågan – för vårt land, men inte bara för vårt land och folk utan för världen.

Jag erinrar mig att den senaste pandemin som plågade hela världen i den här magnituden var spanska sjukan, som bröt ut i samband med första världskrigets slutskede 1918–19. Den krävde mer än 20 miljoner offer, fler än antalet personer som dog under första världskriget. I Sverige insjuknade då över 700 000 personer. Nästan 40 000 av dem dog – merparten mycket unga människor. Det virus som orsakade spanska sjukan var mycket likt fågelinfluensaviruset H5N1, kunde man läsa i en rapport från USA:s Center for Disease Control, motsvarigheten till vårt smittskyddsinstitut, publicerad i den ansedda tidskriften Science förra veckan.

Fru talman! Under den senaste tiden har hotet om en pandemisk fågelinfluensa kommit närmare. Det är inte överhängande, men risken har blivit större. I går rapporterades att viruset, som tidigare har konstaterats i Asien, Rumänien och Turkiet, nu har drabbat trakten av Moskva och kan vara på väg till Sverige. Det som sades för två dagar sedan i den här frågan gäller inte längre. Så sade Björn Olsen, professor i infektionssjukdomar, i går i Rapport.

Nu gäller det för oss att utarbeta och finslipa de strategier vi har inför ett förfärande scenario, som kan bli verklighet – nu, om tio år eller om 20 år. Men vi måste ha verktygen, verktygslådan, för att hantera också det värsta av scenarier. Hotet måste tas på största allvar. Vår uppgift måste vara att säkerställa att katastrofplaner upprättas, fungerar och följs och att läkemedelsförsörjningen är tillräcklig för människor, både i vårt land och i länder som redan är drabbade.

Experterna diskuterar, hälso- och sjukvården planerar och här i riksdagen debatterar vi i dag den här frågan. Men en sak kan vi vara överens om allihopa, och det är att om pandemin utbryter, nu eller långt in i framtiden, så kommer världens samlade vaccinproduktion inte att räcka till.

Det gäller att se till, som Ewa Björling mycket riktigt påpekade, att befintliga vaccinationsrutiner och program fungerar och följs. Det är skrämmande att höra att det i exempelvis Rinkeby bara är 74 % som vaccinerar sina barn mot difteri när vi vet att siffran måste vara 95 % för att det ska fungera. Vi måste på nytt bli ett vaccinerande folk, och vi måste poängtera nödvändigheten av detta.

I Sverige har vi ingen egen tillverkning av vaccin, trots att riskerna för en pandemi har varit kända under en lång tid. EU-kommissionen har betonat att varje land nu har till uppgift att se till att det finns antivirala läkemedel för motsvarande en fjärdedel av befolkningen, för att täcka in utsatta grupper som barn, gamla, gravida och personer med nedsatt immunförsvar. Det spelar då ingen roll att statsrådet Morgan Johansson säger att vi är duktiga och är bland de fem eller tio i topp i Europa. Vi är inte uppe i en siffra som motsvarar en fjärdedel av befolkningen.

Det gäller inte att ha beredskap för att trycka på startknappen. Vi borde ha tryckt på den för länge sedan, både när det gäller vaccination och när det gäller antivirala läkemedel.

Det tillhör vårt liv att vi aldrig helt kan skydda oss mot yttre fara och hot. Livet lämnar inga sådana garantier, men allas vår uppgift är nu att mobilisera. Vi står inför en hotbild som ingen av oss, vare sig här eller utomlands, har erfarenhet av. Hotet om en pandemi är nytt, diffust och skrämmande.

Det år som har gått har präglats av tragiska katastrofer som har lett till ond, bråd död för många runtom i världen. Terrorattentaten, tsunami-katastrofen, stormar och orkaner har orsakat sår hos människor som fortfarande inte är läkta. Vi bär dem med oss.

Nu handlar det om att vi måste inse att världen är en, och den är allas vårt ansvar. Det uppdrag vi har nu är att hjälpa de länder som redan nu är drabbade av katastrofen, och vi måste se till att vi, när eller om den drabbas Afrika, bistår på alla sätt vi kan.

Anf. 22 ELINA LINNA (v):

Fru talman! När jag i går kväll skulle förbereda mig inför denna debatt sökte jag på Internet efter ordet ”pandemier”. Då fick jag 40 000 träffar. Sedan skrev jag ordet ”fägelinfluensa”, och då fick jag 690 000 träffar. Med detta vill jag säga att ämnet för dagens särskilda debatt är synnerligen aktuellt. Jag tror också att det är viktigt att vi i riksdagen uppmärksammar frågor som orsakar oro och rädsla hos allmänheten.

Risken för en eventuell pandemi diskuterades här i kammaren redan i mars i år. Det sammansatta utrikes- och socialutskottets betänkande om globala smittsamma sjukdomar debatterades då. Några av oss deltog i den debatten också. Vi som arbetade med betänkandet fick tillfälle till såväl kunskaps- som erfarenhetsutbyte genom studiebesök och seminarier.

Hela svenska folket har ju inte samma möjligheter som vi riksdagsledamöter har, men efter att studerat några av hemsidorna i går kväll kan jag rekommendera Smittskyddsinstitutets hemsida, där man kan läsa frågor och svar om fågelinfluensan, till exempel när det gäller vaccinet, som det har skrivits så mycket om i tidningarna. Självklart ska vi ha beredskap inför en influensaepidemi.

Fru talman! Pandemier är inget nytt. Pandemier återkommer i mer eller mindre grad. Det nya är att vi nu har kunnat identifiera ett virus i fåglar långt innan pandemin har brutit ut. Jag vill inte på något sätt förneka eller förminska frågan om fågelinfluensan, men jag önskar en nanserad debatt eftersom risken finns att vi just nu skapar en irrationalitet som kan leda till att vi inte effektivt fördelar resurser på ett rättvist sätt.

Jag vill också tacka Ewa Björling för ett sakkunnigt och balanserat inlägg.

Låt oss se hur världens sjukdomspanorama ser ut just nu och ställa det i relation till fågelinfluensan. Just nu smittas varje sekund en person av tuberkulos. Cirka två miljarder människor är redan bärare av smittan. Varje år insjuknar 9 miljoner människor, varav två miljoner dör. Tuberkulos är därmed en av de mest spridda infektionerna i världen.

Varje år insjuknar 300–500 miljoner människor i malaria varav 1–2 miljoner människor dör årligen. De flesta är barn.

Var femte sekund smittas någon i världen av hiv. 38 miljoner människor är redan drabbade. Sedan 1981 har 20 miljoner människor dött i aids.

Spetälska och lepra existerar fortfarande, och fler än 10 miljoner är drabbade i världen i dag.

Detta är ett axplock av några kända infektionssjukdomar. Och vi vet att många fler dör i så kallade enkla infektioner beroende på orent vatten, bristande hygien, fattigdom och avsaknad av läkarvård och vaccinering.

Jag tror nämligen att det är viktigt att vi ställer dessa siffror i relation till de ca 100 personer som har drabbats av fågelinfluensan. Men det handlar inte om att vi ska negligera det, utan vi ska se att vi nu har alla möjligheter att hindra en utveckling motsvarande de tidigare nämnda infektionerna.

De möjligheterna ligger inte i att vi som befinner oss långt från de utsatta områdena ska börja hamstra läkemedel och inta en sluten hållning. Vi ska ge resurser för att motverka uppkomst och spridning av infektioner i uppkomstområdena. Vi ska ha en god beredskap nationellt men också fördela resurser klokt, så att inte en medieexponerad fågelinfluensa förskjuter fokus från de faktiskt nu redan reella hoten mot vår hälsa. Vi glömmer fort när vi är rädda och solidariteten urholkas – det ska också motverkas.

Vi ska agera långsiktigt. Då syftar jag på människans intrång på naturen. Experter menar att människans påverkan i naturen har sidoeffekter som får direkta följder för vår hälsa. FN:s miljöprogram UNEP fruktar

att skogsskövling, väg- och dammbyggen, utbredning av städer, röjning av naturen för jordbruks- och skogsdrift och föroreningar av vatten orsakar tillstånd under vilka nya och gamla sjukdomsalstrande organismer frodas.

En förstörd och förändrad miljö tenderar att ändra den naturliga balansen och leder till att både nya och befintliga sjukdomar kan spridas till människor. Genom att minska miljöpåfrestningarna kan vi också förebygga sjukdomar och smittospridning.

Anf. 23 KENNETH JOHANSSON (c):

Fru talman! Även vi i Centerpartiet säger ja tack till överläggningar.

Ett hundratal fall av fågelinfluensan har hittills konstaterats hos människan. Det är inte många. Det gäller inte oss här hemma i Sverige, men händelseutvecklingen oroar i alla fall. Det är ett farligt virus. Fler än hälften av de hittills smittade personerna har avlidit av sjukdomen. Virusets sprider sig för varje månad som går – inte mellan människor, än så länge, men väl mellan fåglar.

I Sydostasien och Ryssland finns fågelviruset bland tama och vilda fåglar. Nu har viruset nått Europa: Rumänien, Turkiet och kanske också Bulgarien. EU har infört förbud för införsel av levande fåglar och fjäderfå från Rumänien och Turkiet. Jordbruksverket höjer beredskapen efter rapporter om utbrott bland tamhöns söder om Moskva. Oron sprider sig.

Tyskland har uppmanat sina bönder i riskområden att isolera sina fågelbesättningar. EU:s smittskyddsenhet ECDC har utfärdat rekommendationer för personer som kommer i kontakt med sjuka fåglar i de områden som drabbats av fågelsmitta. I går kom så ett TT-telegram om en misstanke om smitta mellan en far och en son i Indonesien.

Fru talman! För drygt två veckor sedan, den 6 oktober, skrev jag en interpellation till statsrådet Morgan Johansson om fågelinfluensan. Det gjorde jag av exakt samma anledning som den som har motiverat dagens debatt, nämligen regeringens ansvar i Socialstyrelsens nationella beredskapsplan inför en pandemi. I planen står följande: ”Regeringens överordnade roll i myndighetsstyrningen, såväl före som under en pandemi, beskrivs heller inte närmare här.”

Det är det enda som jag kan utläsa om regeringens roll. Vad är egentligen regeringens roll? Beredskapsplanen beskriver krishantering i termer av planering och övervakning, men inte en nationell beslutsordning i händelse av en reell kris. Med en sådan beslutsordning avser jag direktiv för vem som beslutar över nationella resurser i krissituationer som vi inte kan förutse. Det är nämligen kärnan i krisplanering och -hantering, att kunna fatta beslut i situationer som vi inte har planerat för.

Jag lät kontakta Socialstyrelsen för närmare information. Anders Tegnell, enhetschef på Socialstyrelsens smittskyddsenhet, uppgav att deras nationella handlingsplan inte behandlar regeringens roll eftersom regeringen inte har gett dem i uppdrag att behandla det. Han kände inte heller till någon dokumentation som beskrev frågan närmare. Det oroar mig verkligen. Därför kräver jag nu ett besked, lite tillspetsat: Har regeringen någon roll över huvud taget i händelse av en pandemi?

Prot. 2005/06:19
21 oktober

*Aktuell debatt:
Sveriges beredskap
inför en pandemi*

Fru talman! Regeringens ansvar i händelse av pandemi är en viktig fråga. Det är därför jag spetsar den. I det ansvaret lägger jag också regeringens information till allmänheten såväl innan som under en pandemi.

För över ett halvår sedan, i mitten av februari, uppgav Morgan Johansson i morgonsoffan i tv och till TT att alla svenskar ska vaccineras i händelse av en pandemi. För drygt en vecka sedan uppgav Morgan Johansson att vaccinering mot influensan inte är en kostnadsfråga, utan en sak som medborgarna har rätt att kräva att staten tar ansvar för. Men det kommer att dröja tre–fem år innan en eventuell fabrik kommer att kunna producera vaccin. Det kommer inte att kunna finnas vaccin till alla under åtminstone en inledande influensaperiod på flera månader. Andra länder kommer med all sannolikhet att i första hand hjälpa sina egna medborgare, inte Sverige.

Fru talman! Jag undrar om statsrådet kan klargöra sina vaccinflöften. Jag uppfattar dem som slarviga och med tanke på medborgarnas oro också som oansvariga. Kan statsrådet, eller kan han inte, garantera vaccin åt alla?

Fru talman! Hittills har regeringen vad jag har kunnat se avsatt 129 miljoner för nationell upphandling av antivirala läkemedel för beredskapslagring. Dessa pengar har tillskjutits av Krisberedskapsmyndigheten.

Samtidigt menar Morgan att vaccinfrågan inte är en kostnadsfråga. Jag undrar om det också gäller för andra kostnader i beredskapsplaneringen, och i så fall om regeringen har några planer på att skjuta till extra resurser på några områden, och i så fall på vilka områden.

Anf. 24 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Fru talman! Jag läste i Svenska Dagbladet i går en artikel av en konsumentreporter som heter Henrik Ennart. Han är väldigt kritisk till vår mathantering. Han skriver: "I dag flygs mat och människor kors och tvärs mellan kontinenterna på ett sätt som inneburit att en vanlig influensa sprider sig runt klotet dubbelt så snabbt som för 40 år sedan."

Det är vår tids problem. Det är inte nytt, och det är inte första gången det diskuteras i riksdagen. Inför den här debatten tyckte jag att det kunde vara intressant att ta del av betänkande 2004/05:USoU1 som Elina Linna nämnde i sitt anförande, det vill säga det gemensamma utrikes- och socialutskottets betänkande *Globala smittsamma sjukdomar*.

Det är en mycket intressant läsning. Det tar upp hiv/aids, tuberkulos, sars och fågelinfluensan. Man beskriver också Sveriges och EU:s beredskap mot pandemier. Utskottet konstaterar att influensa i dag är en av de sjukdomar som utgör ett uppenbart hot mot folkhälsan både globalt och i Sverige. En pandemi skulle globalt kunna medföra stora humanitära påfrestningar med problem att upprätthålla fungerande utbildning, hälsovård och säkerhet.

Miljöpartiet delar uppfattningen om hotbilden. Det är sådana och liknande faror som vi behöver skydda oss mot. Hoten mot vår säkerhet är inte längre av militär natur och kan inte heller bekämpas med u-båtar och stridsvagnar. Alla resurser behöver ställas till förfogande för bekämpandet av globala epidemier av olika slag likaväl som för att förhindra naturkatastrofer. Som jämförelse räcker ett Jasplan till bromsmedicin i ett år till 11 800 aidspatienter.

Det sammansatta utskottet hade också i sitt betänkande synpunkter på rapporteringen i medierna. Det menade att det i den svenska nyhetsrapporteringen fanns tendenser till överdrifter och onyanserade resonemang om hotets omfattning. Det menade att det är en ansvarsfull uppgift att förmedla saklig och korrekt information om utvecklingen i syfte att öka medborgarnas kunskap och trygghet.

I det avseendet tror jag att medierna har bättrat sig betydligt. Det har funnits mycket saklig och informativ beskrivning av fågelinfluensans utbredning och konsekvenserna för människor och djur.

Kristdemokraterna har begärt den här debatten. Det är bra att vi får ta upp frågan igen i riksdagsdebatten. Betänkandet som jag nämnde debatterades i kammaren den 16 mars i år. Det handlade mycket om hiv/aids och mindre om influensa, även om den också omnämndes. Kan vi i dag bidra till att sprida saklig information är det bra.

Det jag vill vidarebefordra via detta forum är det som Zsuzsanna Jakab, chef för EU:s nya smittskyddsmyndighet i Solna, ECDC, uttalat. Risken för att människor kommer att drabbas här är liten, nästan icke existerande. Det är det viktiga. Enligt Johan Giesecke, chef för samma institutions vetenskapliga råd, är deras uppgift dock att vara bredd på det värsta. Men hotet är främst ett problem för fåglarna.

Därför kan det behövas skärpta regler för fågeluppfödning, importförbud från Ryssland med mera. I Tyskland har till exempel den gröna jordbruksministern Jürgen Trittin just beslutat om utgångsförbud för tyska hönor. Det ska gälla tills flyttfåglarna passerat. Flyttfåglarna kan föra med sig sjukdomen. Men inte heller där är risken så stor, eftersom sjuka fåglar inte orkar färdas särskilt långt.

I morse kunde vi också se ett tv-reportage från Ottenby hur man fångade in en and och tog träckprov. Vi kan se hur beredskapen höjs. Det bästa är naturligtvis att förebygga pandemin. Det sker effektivast genom att smittan stoppas vid källan. Det rör sig om sådant som nödslakt, kontroll och vaccination av tamfåglar.

Man avråder människor från att ta influensavaccin i onödan. Smittan kan leta sig in på nya vägar för att komma runt skyddet. Människor som handskas direkt med smittade fåglar behöver däremot vaccineras. EU:s smittskyddsmyndighet rekommenderar vanligt influensavaccin till alla som hanterar fåglar. Anledningen till det är att risken för att viruset som orsakar fågelinfluensa kan mutera om den drabbade smittas av vanlig influensa och samtidigt får fågelinfluensa från ett djur.

En pandemi är alltså en spridning över hela världen till en stor del av befolkningen som bryter ut först när viruset smittar från människa till människa.

Det finns medicin för att lindra sjukdomsförloppet när man väl har drabbats. Det hittills enda kända läkemedlet heter Tamiflu och produceras både i USA, Europa och Japan. Det är verksamt mot fågelinfluensaviruset H5N1, men eftersom influensavirus förändras, muterar, vet man inte riktigt om det hjälper i alla fall när det behövs. Viruset kan utveckla resistens, motståndskraft, mot läkemedlet. Fast det är receptbelagt säljs Tamiflu på Internet. Osäkerheten är stor om kvaliteten. Det kan visa sig vara förfälskningar som saluförs på nätet. Den som köper kan invaggas i en falsk trygghet. Sådant måste man naturligtvis gå ut och varna för.

EU:s råd är annars att undvika fågelfarmer och marknader där det säljs levande fjäderfä. Man varnar också för att röra döda fåglar. Det ska man inte göra. Även om risken för smitta bedöms vara liten ska den som äter exempelvis kyckling i drabbade länder se till att maten är väl upphettad och genomstekt.

Anf. 25 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Jag tackar för inläggen som har gjorts från talarstolen i den här debatten. Jag tycker att de tyder på en mycket konstruktiv anda. Min ingång i detta var att det inte finns någon anledning för mig att försöka göra något slags partipolitik av detta. Tvärtom tycker jag att det här är en sådan fråga att medborgarna har rätt att kräva att vi samlas kring lösningar.

Jag tycker i likhet med Ewa Björling, vars inlägg jag lyssnade till med stort intresse eftersom jag tyckte att det var väldigt bra, att man bör mana till lugn och än en gång understryka att det inte finns någon pandemi i dag. Det smittar inte mellan människor. Däremot har vi möjligen ett stort bekymmer för våra fågelbesättningar om vi skulle få det till Sverige. Det är inte så att människor löper en stor risk i dag att drabbas av den här sjukdomen. Ewa Björling var väldigt klargörande på den punkten i ett konstruktivt och balanserat inlägg.

Hon lyfte upp vaccinfrågan under normalår, i likhet med vad jag gjorde, alltså hur våra landsting i dagsläget klarar av det. Jag berörde i mitt inledningsinlägg våra bekymmer, dels att det skiljer så mycket mellan landstingen, dels att vi inte når upp till de rekommendationer som finns om att vi ska upp över 70 % av riskgruppen, det vill säga de som är över 65 år, när vi vaccinerar. Varför vill vi få upp vaccinationsgraden? Jo, för att då får vi upp vaccinproduktionskapaciteten över hela världen. Det är för att bygga upp den kapaciteten som vi över hela världen måste vaccinera mer.

Ewa Björling frågar mig om jag är beredd att ta ett större nationellt ansvar för detta. Självklart är det så. Det är precis därför som vi nu har inlett ett nära samarbete med Landstingsförbundet och staten. Sedan får vi se var vi landar i detalj, om det blir centrala upphandlingar, om vi ska göra särskilda marknadsföringsinsatser för att se till att folk verkligen går och vaccinerar sig, etcetera. Detaljerna kan vi återkomma till, men ett större nationellt ansvar är självklart.

Chatrine Pålsson vill att vi gör mer. Jag har redovisat vad vi har gjort och vad vi gör. I själva verket har nog ingen regering gjort mer för pandemiberedskapen än vad den här regeringen har gjort. Vi har en ny lagstiftning om extraordinära smittskyddsåtgärder. Vi har köpt in antivirala läkemedel och beredskapslagrat det. Vi har gjort en pandemiplanering. Vi bereder nu vaccinfrågan vidare.

Jag vill inte polemisera för hårt. Jag tycker inte att saken tjänar på det, men jag kan ändå konstatera när jag läser Kristdemokraternas budgetmotion att pandemifrågorna inte nämns över huvud taget. Smittskyddsfrågorna nämns inte heller utom på ett ställe. Det är där ni skär ned på Smittskyddsinstitutet med 9 miljoner kronor. I nästa andetag skär ni ned på Socialstyrelsen med 26 miljoner kronor. Det är våra centrala myndigheter för pandemiberedskap. Jag skulle vilja fråga Chatrine Pål-

son om hon i dagsläget står fast vid de nedskärningarna på våra centrala myndigheter när det gäller pandemi.

Chatrine Pålsson frågar också om vi har kontakt med landstingen. Jag redogjorde just för det. En pandemiplanering i landstingen måste fram, bland annat för att se till att vi i ett kritiskt läge har tillräckligt med sjuksängar. Självklart är det en fråga som vi diskuterar vidare med landstingen.

Kenneth Johansson frågade efter regeringens roll. Jag tycker att regeringens ansvar är att styra med lagstiftning, budget och uppdrag till myndigheterna. Jag tänker aldrig sätta mig i situationen att ta ett direkt operativt ansvar för till exempel vilka gårdar som ska spärras av eller hur man ska ta sig an bekymret om fågelinfluensan kommer till Sverige. Det är inte regeringens ansvar och kommer inte heller framdeles att vara på det sättet. Vi styr via budget, via uppdrag åt myndigheterna och lagstiftning.

Anf. 26 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Fru talman! När det gäller om Sverige är bäst vill jag återge vad Annika Linde som är den nytillträdde statsepidemiologen säger den 12 oktober i Dagens Medicin: De flesta länder satsar nu på att bygga upp lager som räcker till 20–30 % av befolkningen. Kanske borde vi diskutera detta även i Sverige.

Det handlar alltså om antivirala läkemedel. Då blir min fråga till statsrådet: Är statsrådet beredd att köpa in mer antivirala läkemedel så det står mer i paritet med andra länder?

Jag är glad att jag har fått svar på frågan kring att statsrådet avstår att diskutera även vårdplatser med Sveriges Kommuner och Landsting. Jag fick inte svar vad gäller en vaccinationsfabrik. Anser Morgan Johansson att det vore rätt att satsa och bygga upp denna fabrik här i Sverige?

Jag ska lite kort kommentera det som sagts om huruvida det är fara eller ej. Det är ingen av oss som vet det. Det är vi överens om. Vi vet inte om fågelinfluensan över huvud taget kommer. Men alla är överens om att det kommer en influensavåg. Om den kommer nästa månad, om tre eller tio år vet ingen. Det är just därför man måste förbereda sig så att man har ordentligt med både vaccin och virushämmande mediciner för att när den kommer kunna ge befolkningen så gott skydd som det över huvud taget är möjligt. Jag tycker att det är någonting som vi alla kan vara överens om. Jag känner behov av att säga det, för det här får inte bli en diskussion om hur pass stor risk det är eller inte är.

Jag tror att det var Cecilia Wikström som sade att det som var sanning i dag på morgonen kanske har ändrat sig nu. Det är därför som vi måste förebygga. Det tar en viss tid från det att vi har börjat att lägga förslag till att vi verkligen kan möta det behov som finns. Jag och Kristdemokraterna är väldigt måna om att svenska folket ska få en så tydlig och bra information som det över huvud taget är möjligt. Men då måste vi ta bort skyggglapparna. Förberedande arbete tar tid. Det måste vi alla hjälpas åt med.

Jag förstår att en beställning har utgått om två miljoner doser, eftersom det var en miljon förut. Det är lite lågt. Av vilket skäl har inte Morgan Johansson satsat ännu mer? Det tar ju också tid att få fram de antivirala läkemedlen. Det är ändå de läkemedel som vi vet att vi kan ha tillgång till nu. Om man får det inom 48 timmar efter att man har fått

Prot. 2005/06:19
21 oktober

*Aktuell debatt:
Sveriges beredskap
inför en pandemi*

symtom kan det både lindra besvären, förkorta sjukdomsperioden och minska risken för komplikationer med anledning av influensan.

Anf. 27 EWA BJÖRLING (m):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att vi inte ska vaccinera fler för att öka vaccinproduktionen, utan för att få en bättre hälsa för vårt folk. Jag är övertygad om att Morgan Johansson håller med mig om det. Det lät lite lustigt förut.

Jag vill beklaga den våg av information och rekommendationer om att köpa upp sig på egna lager av antivirala medel – Tamiflu eller Relenza – som förekommit i medierna. Jag vet att det är en före detta kollega till mig på Karolinska institutet som har gått ut med detta. Han har sagt att han har köpt detta, och det har skapat en jättevåg.

Det är inte någon åtgärd som rekommenderas vare sig av Socialstyrelsen eller av Smittskyddsinstitutet. Vi måste komma ihåg att Tamiflu har en endast måttlig effekt. I stället bör vi rekommendera folk att vaccinera sig mer mot vanlig influensa.

Det finns i dag inget existerande vaccin mot fågelinfluensa eftersom den ännu inte smittar mellan människor. Däremot finns det, på några få stora läkemedelsbolag, prototyper som håller på att registreras för utveckling av fågelinfluensavaccin. De är naturligtvis firmaspecifika och patentbelagda. Det innebär att flera läkemedelsbolag är beredda om viruset skulle förändras. Det tar fortfarande ungefär sex månader att utveckla och producera ett vaccin som verkligen når ut till alla – ett vaccin som kan påverka.

I stället för en svensk vaccintillverkning, som vore mycket kostnadskrävande för en liten befolkning, skulle man kunna skapa ett mer långsiktigt ekonomiskt hållbart alternativ genom att etablera en vaccinproducent för hela Nordeuropa – Sverige, Norge, Danmark, Finland och de baltiska länderna. Vi behöver detta allihop.

Vi har heller inte några optioner på vaccinträttigheter vid framtida fågelinfluensavaccin. Med andra ord: Vi har inga garantier för en viss proportion vaccin, om det nu skulle utvecklas.

Vi moderater vill se ett ökat arbete för både nordeuropeisk vaccintillverkning, optioner för vaccinträttigheter och mer resurser på ett effektivt bassystem för smittskydd. Det skulle vara bra som en trygghet för befolkningen. Det skulle också minska smittspridning och påverka ohälsotalen så att fler kan arbeta. Hur ser regeringen på det?

Anf. 28 CECILIA WIKSTRÖM (fp):

Fru talman! Just nu är uppdraget att mobilisera samhället att möta faror och hot för att så långt det är möjligt skapa tillit och trygghet hos en orolig befolkning.

I denna exceptionella situation, där vi inte riktigt vet om fågelinfluensan kommer eller inte, måste vi också försäkra oss om att sjukvårdens kapacitet räcker till, kompetensområden måste definieras och roller fördelas runt om i samhället. Varje landsting måste redovisa sina planer för höjd vårdkapacitet och redogöra för hur katastrofberedskapen ser ut.

Det är inte acceptabelt att bara 10 % av befolkningen kan få tillgång till vaccin och läkemedel. Det måste kunna erbjudas till alla som behöver det. Vår människosyn kräver det.

Samtidigt som vi mobiliserar i vårt eget land måste vår solidaritet räcka till för insatser för de länder och de människor som har drabbats. Det är väldigt viktigt. Vi får inte överge dem, utan måste i ord och handling bistå dem.

Det gäller också att vi minns vad som hände för snart ett år sedan när drabbade svenskar i Thailand och på andra ställen i Sydostasien inte kunde evakueras. Jag vill uppmana statsrådet Morgan Johansson att se till att det finns en katastrofberedskap för att vid ett influensaangrepp – en stor epidemi – i ett annat land snabbt kunna evakuera människor tillbaka hem till Sverige. Det måste också ingå i beredskapen.

Detta är vårt uppdrag, fru talman. Vi ska inte fastna i hopplöshet och vanmakt, utan tillsammans på alla sätt som står till buds agera för att förhindra att smitta sprids och att människor insjuknar. I dag gäller det att dämpa allas oro.

Anf. 29 ELINA LINNA (v):

Fru talman! Det var glädjande att höra att statsrådet vill samarbeta med nordiska länder i framtagandet av ett vaccin. Jag tror också att det är ett bra sätt.

För Vänsterpartiet är det också viktigt att inte låta kommersiella vinstintressen styra tillgången på medicin om pandemin skulle bryta ut.

Enligt uppgifter från Apoteket har försäljningen av läkemedlet Tami-flu ökat lavinartat. Det rör sig om 12 100 expedierade recept i år jämfört med drygt 800 förra året. Det pågår alltså hamstring. Jag känner till läkare som blir uppringda av oroliga människor som kräver recept. Jag tror att det är olyckligt att det har blivit så.

Till Chatrine Pålsson vill jag säga att medierna kanske inte alla gånger ger den bästa och mest sakkunniga informationen. Jag är också förvånad över förslaget i Kristdemokraternas budget att minska anslaget till Smittskyddsinstitutet, till Folkhälsoinstitutet och till Socialstyrelsen. När vi behandlade det här i socialutskottet i går stödde Kristdemokraterna fortfarande det förslaget. Vänsterpartiet anser att Smittskyddsinstitutet ska ha utökat anslag. Det har vi arbetat fram i årets budget med regeringen och Miljöpartiet.

Anf. 30 KENNETH JOHANSSON (c):

Fru talman! När det gäller regeringens roll att lagstifta, att arbeta med budget och ge uppdrag vill jag säga att jag tar upp vad som händer när det oplanerade uppkommer. Vi har ju erfarenheter som inte ligger så långt tillbaka av när det finns otydligheter och åtgärder och verkställighet fördröjs.

Jag blir bekymrad när jag från den kanske mest centrala myndigheten, nämligen Socialstyrelsen, får informationen att man inte kan peka på var regeringens roll klart och tydligt finns dokumenterad. Med det ledarskap som jag tycker att statsrådet ska visa här tycker jag att han ska peka på att det måste klargöras. Blotta tanken att det finns en oklarhet måste tas på allra största allvar.

Jag tror mig tala för ganska många när jag säger att vi har sett nog av vad en tafatt och handlingsförlamad regering kan leda till i en akut situation.

Morgan Johansson lovar vaccin, men vill ändå inte lova. Vad kan han egentligen lova?

Jag har ett förslag. Varför inte här och nu lova att utvärdera regeringens alla uppdrag till berörda myndigheter, inte minst deras risk- och krisinformation till allmänheten?

Låt mig ta ett exempel. Jordbruksverket som ansvarar för smittskyddet när det gäller tama fjäderfän meddelade i veckan att man ska kartlägga flyttfågelvägarna ur smittskyddssynpunkt. Samtidigt skriver man att Naturvårdsverket ansvarar för smittskyddet när det gäller vilda fåglar. På Naturvårdsverkets hemsida kan i alla fall inte jag hitta något.

Jag vet att det pågår ett arbete med en kommunikationsplan myndigheter emellan. Tydligen behövs det mera jobb där.

Min slutfråga är: Hur tänker statsrådet följa upp alla myndigheters riskinformation till allmänheten?

Anf. 31 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Fru talman! Jag tänker till sist återigen ta upp en aspekt från Svenska Dagbladets konsumentreporter. Han är väldigt drastisk. Rubriken på hans artikel lyder "Sjukdomen är priset för vår billiga kyckling".

Han skriver om hur köttätandet bara ökar och hur vi i väst kräver de bästa filéerna varje dag – och billigt ska det vara. Världens köttproduktion har femdubblats sedan 1950. Förra året satte vi i oss en kvarts miljard ton kött, mest svin och kyckling. Produktionen sker på en ny sorts djurfarmar där uppfödarna satt industriell storskalighet i system. Just nu håller den sortens farmar på att slå igenom även i Sydostasien och Sydamerika, ofta genom att de största producenterna i USA och Europa etablerar sig i lågprisländerna.

Han skriver engagerat om dessa frågor. Han skriver om hur dessa högeffektiva köttfabriker också är drivhus för influensavirus med sina hårt framavlade sorter som växer snabbt men är infektiösa. I artikeln hänvisas till FN:s organisation för djurhälsa, till World Watch Institute och till Jordbruksverkets expert på smittbekämpning Jan Danielsson, som håller med om att det är riskfyllt med monokulturer.

Miljöpartiets inställning i dessa frågor är väl känd. Vi tycker att det är oförsvarligt att föda upp djur under sådana betingelser. Det går att göra annorlunda; det vet vi. I till exempel Västafrika finns det bra exempel på lågintensiv uppfödning med hög kvalitet. Miljöpartiet vill ha småskalighet, biologisk mångfald och en etisk djurhållning. Försiktighetsprincipen och en grundläggande varsamhet bör genomsyra all hantering. Vi i Miljöpartiet de gröna menar att djurhälsa är människohälsa. Vi vill inte se levande varelser reduceras till produktionsenheter som ska leverera människoföda till lägsta kostnad. Det skapar garanterat ohälsa och lidande hos både djur och människor.

Anf. 32 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Jag ska ge några ytterligare kommentarer till det som hittills sagts i debatten. Jag tar först frågan om antivirala läkemedel, som både Chatrine Pålsson och Cecilia Wikström har tagit upp. Chatrine Pålsson frågar om jag är beredd att köpa mer, och det är precis det jag har sagt i dag. Jag vill nämligen ha en säkerhetsmarginal som är så pass stor att vi kan känna oss ännu tryggare än vad vi redan är.

Kom dock ihåg att vi redan i dag har mer än vad de allra flesta länder har, apropå all kritik om att vi är på efterkälken och inte har gjort tillräckligt! Vi var bland de första som faktiskt gick in och köpte, och vi är också bland de första som har fått detta levererat. Många länder har bara lagt in beställningar och kommer kanske att få detta 2006 eller 2007, men vi var väldigt förutseende i att bygga upp våra lager.

Cecilia Wikström sade att det finns rekommendationer från WHO om att man ska ha 25 % täckning av befolkningen när det gäller antivirala läkemedel. Så är det inte. Jag vände mig direkt till Världshälsoorganisationen i går för att fråga om det finns sådana rekommendationer, eller några rekommendationer över huvud taget, och fick svaret: Nej, det finns det inte – varken där, hos EU-kommissionen eller hos den europeiska smittskyddsmyndigheten. Jag vet att det förekommit sådana rykten som också återgivits i svenska medier, men så är det alltså inte.

Däremot skulle jag faktiskt gärna vilja ha rekommendationer från Världshälsoorganisationen kring detta för att kunna möta den andra risk som finns, nämligen att det blir ett slags race mellan länderna att köpa mer och mer, inte minst för att vi på olika sätt politiskt pressas att göra det. Så är ju läget: Man spelar ut länderna mot varandra. Jag har sagt att det kanske skulle vara bra att ha rekommendationer från WHO för att möta detta. Annars är risken stor när det finns ett krisläge att vi hamnar i en situation där länderna kommer att vräka ut antivirala läkemedel. Då provocerar man fram resistens mot det läkemedlet, och så står man plötsligt där med stora lager medicin som är helt värdelös.

Jag hade gärna velat se lite bättre styrning och vägledning från Världshälsoorganisationen i den här frågan, men så är det alltså inte. Vi lär inte heller få någon sådan bedömning eller vägledning, och då får vi göra våra egna bedömningar. Där har jag sagt, som sagt, att jag tror att vi behöver göra nya inköp till våra redan stora lager.

Sedan tas frågan om vaccin upp igen. Kenneth Johansson tar upp frågan vad vi egentligen har sagt om detta: Hur ska vi kunna se till att försörja hela svenska befolkningen med vaccin i en krissituation? Vad jag har sagt är att vi ska bygga upp en produktion och ha en produktionskapacitet så att vi klarar att försörja befolkningen med vaccin i en krissituation. Det är ingenting som man gör i en handvändning. Det är en stor investering. Vaccinet måste vara högkvalitativt. Vi måste kunna lita på att det verkligen fungerar om vi hamnar i en sådan situation.

Jag har pekat på tre vägar som man kan gå. Den ena är det nordiska samarbetet där vi kanske tillsammans kan bygga upp en produktion. Den andra är att Sverige självt tar ansvar för hur vi ska göra och bygger upp en produktion på egen hand. Den tredje, som kan kombineras med de två andra alternativen, är överenskommelser med den privata läkemedelsindustrin om att hjälpa till att bygga upp en produktion i samarbete med dem.

Detta tittar nu Socialstyrelsen på. Jag får underlag från dem den 1 november för att se hur de här vägarna ser ut. Jag vill också gärna ha svar på frågor kring hur kostnaderna blir och hur pass effektiva de här lösningarna kan vara.

Detta är i grund och botten ingen kostnadsfråga utan en fråga där vi måste se till att vi vet att det är kvalitet i det som vi till slut landar i.

Anf. 33 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att det i regeringens finansplan inte heller finns så mycket om pandemi. Således finns det inte i Kristdemokraternas budgetmotion, men det finns upptaget i andra motioner. Morgan Johansson och ni andra vet också att Kristdemokraterna alltid har satsat mer på sjukvård och omsorg, fast vi gör det på ett annat sätt.

Fru talman! I mitt avslutningsanförande känner jag ett behov av att lite grann blicka tillbaka. Någon nämnde spanska sjukan i samband med första världskriget. Jag är ganska övertygad om att ifall något sådant skulle hända i Sverige i dag skulle välfärdens och hela samhällets grunder darra; en så oerhörd katastrof är det.

Per Albin Hansson sade före andra världskriget: Vi har god beredskap. Före tsunamikatastrofen ansåg regeringen att vi hade god beredskap. Jag hoppas, fru talman – och det är min ärliga vilja och ambition – att inte detta ska hända igen utan att vi när det oväntade kommer ska ha en beredskap som vi känner är den allra bästa. Där är vi föregångare för att skapa den trygghet som behövs för det oförutsedda.

Vi tecknar alla försäkringar på många olika områden för sådant vi aldrig tror kommer att hända i livet. Detta kan man inte teckna någon individuell försäkring för, men vi som politiker i Sveriges riksdag och regering kan se till att det här blir en bra garanti för svenska folket. Låt oss hjälpas åt med detta!

Anf. 34 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Jag ska bara avslutningsvis tacka för debatten som jag tycker har förts i konstruktiv anda. Jag tror att vi nog alla vet ungefär hur vi ska gå till väga för att stärka beredskapen ännu mer än som redan skett.

Det grundläggande i detta är att vi ska hoppas på det bästa men förbereda oss för det värsta. Det är också det vi har haft för ögonen under de senaste åren. Vi har stärkt lagstiftningen. Vi har tagit fram en pandemiberedskapsplan. Vi har köpt in lager av antivirala läkemedel. Vi förbereder nu vaccinfrågan. Vi ska se till att fler ska vaccineras också under normalår.

Det finns ett samarbete etablerat med landstingen – självklart inte, som Ewa Björling sade, med huvudsyfte att få upp kapaciteten, men det är ju en bieffekt. Om vi vaccinerar fler under normalår får vi ju upp kapaciteten totalt sett globalt, och då kommer fler producenter att komma fram. Det kommer att vara väldigt viktigt om man hamnar i ett krisläge. Det är så resonemanget går.

Jag ser också att de förslag som förs fram från övriga partier är konstruktiva. Jag hoppas därför att de överläggningar som vi kan ha efter att Socialstyrelsen har lämnat underlag när det gäller vaccinfrågan kan bidra till att vi i ännu högre grad tar det ansvar som medborgarna har rätt att kräva av oss, nämligen att se till att vi har så god beredskap som bara är möjligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anmälades och bordlades

Proposition

2005/06:15 Ändringar i dubbelbeskattningsavtalet mellan Sverige och
Amerikas Förenta Stater

Socialförsäkringsutskottets betänkande

2005/06:SfU3 Återsändande av tredjelandsmedborgare via Sverige

Trafikutskottets betänkande

2005/06:TU2 Åtgärder inom sjöfartsskyddet, m.m.

Finansutskottets betänkande

2005/06:FiU12 Statens upplåning och skuldförvaltning

Lagutskottets betänkande

2005/06:LU3 Ändring i upphovsrättslagen

11 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 20 oktober

2005/06:52 av *Carl B Hamilton* (fp) till finansminister Pär Nuder

Ett nygammalt löntagarfondsförslag

2005/06:53 av *Cecilia Wikström* (fp) till statsrådet Ulrica Messing

Postens service på landsbygden

2005/06:54 av *Christer Skoog* (s) till försvarsminister Leni Björklund

Säkerhetsplutonen i Karlskrona

2005/06:55 av *Rigmor Stenmark* (c) till statsrådet Ulrica Messing

Landsbygdens basservice

den 21 oktober

2005/06:56 av *Mikael Oscarsson* (kd) till statsrådet Ulrica Messing

EU:s postdirektiv och försämringar i svensk postservice

2005/06:57 av *Staffan Danielsson* (c) till jordbruksminister Ann-Christin

Nykvist

Tydliga mål för den svenska livsmedelsproduktionen

Interpellationerna 2005/06:52–55 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 25 oktober.

Interpellationerna 2005/06:56 och 57 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 8 november.

12 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 21 oktober

2005/06:194 av *Chatrine Pålsson* (kd) till finansminister Pär Nuder

Avdrag för kostnad för byte till energisnål uppvärmning i bostäder

2005/06:195 av *Inger Davidson* (kd) till utbildnings- och kulturminister

Leif Pagrotsky

Sveriges förberedelser inför Bolognaprocessen

2005/06:196 av *Gustav Fridolin* (mp) till justitieminister Thomas Bodström

Upprättelse för personer som blir utsatta i polisjakt

2005/06:197 av *Carina Hägg* (s) till vice statsminister Bosse Ringholm

Åtgärder mot prostitution under VM i fotboll i Tyskland

2005/06:198 av *Birgitta Sellén* (c) till statsrådet Ulrica Messing

Flytt av skogsvårdsstyrelsens regionkontor från Sollefteå

2005/06:199 av *Anders Larsson* (c) till näringsminister Thomas Östros

Bolagsverkets kontrollrutiner

2005/06:200 av *Anders Larsson* (c) till justitieminister Thomas Bodström

Bolagsverkets kontrollrutiner

2005/06:201 av *Luciano Astudillo* (s) till utrikesminister Laila Freivalds

Hjälp till Spanien och Marocko

2005/06:202 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till jordbruksminister

Ann-Christin Nykvist

Gotlandsrussen och liggstallskravet

2005/06:203 av *Ingegerd Saarinen* (mp) till samhällsbyggnadsminister

Mona Sahlin

Byggandet av ett koleldat kraftvärmeverk i Rumänien

2005/06:204 av *Rosita Runegrund* (kd) till statsrådet Carin Jämtin

Bistånd till Uganda

2005/06:205 av *Chatrine Pålsson* (kd) till statsrådet Lena Hallengren

CSN:s beslut om inackorderingstillägg

2005/06:206 av *Per Landgren* (kd) till finansminister Pär Nuder

Fastighetsskatt och värdeår

2005/06:207 av *Kenneth Lantz* (kd) till justitieminister Thomas Bodström

Polisens utredningar av försäkringsfusk

2005/06:208 av *Martin Andreasson* (fp) till utrikesminister Laila Freivalds

Förföljelser av HBT-personer i Sierra Leone

2005/06:209 av *Martin Andreasson* (fp) till utrikesminister Laila Freivalds

Situationen för HBT-personer i Indien

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 25 oktober.

13 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Prot. 2005/06:19
21 oktober

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 19 oktober

2005/06:161 av *Anders Karlsson* (s) till justitieminister Thomas Bodström
Domstolen i Landskrona

den 20 oktober

2005/06:99 av *Tobias Billström* (m) till statsrådet Barbro Holmberg
Omprövning och nyprövning

2005/06:100 av *Tobias Billström* (m) till statsrådet Barbro Holmberg
Gömda barn

2005/06:139 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till utrikesminister Laila Freivalds
Situationen i Zimbabwe

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 25 oktober.

14 § Kammaren åtskildes kl. 12.21.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 9.47 och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 §	Avsägelse	1
2 §	Anmälan om kompletteringsval till Nordiska rådets svenska delegation	1
3 §	Anmälan om val av vice ordförande i kulturutskottet	1
4 §	Anmälan om fördröjt svar på interpellation	2
5 §	Svar på interpellation 2005/06:32 om Turkiets förhållande till assyrier/syrianer och kaldéer	2
	Anf. 1 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	2
	Anf. 2 KERSTIN LUNDGREN (c)	3
	Anf. 3 ERLING BAGER (fp)	4
	Anf. 4 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	5
	Anf. 5 KERSTIN LUNDGREN (c)	6
	Anf. 6 ERLING BAGER (fp)	7
	Anf. 7 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	7
	Anf. 8 KERSTIN LUNDGREN (c)	8
	Anf. 9 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	9
6 §	Svar på interpellation 2005/06:17 om miljöstraffavgifter	10
	Anf. 10 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	10
	Anf. 11 ULF SJÖSTEN (m)	11
	Anf. 12 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	11
	Anf. 13 ULF SJÖSTEN (m)	12
	Anf. 14 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	12
	Anf. 15 ULF SJÖSTEN (m)	13
	Anf. 16 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	13
7 §	Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	13
8 §	Hänvisning av ärende till utskott	13
	Ajournering	14
	Återupptagna förhandlingar	14
9 §	Aktuell debatt: Sveriges beredskap inför en pandemi	14
	Anf. 17 CHATRINE PÅLSSON (kd)	14
	Anf. 18 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	14
	Anf. 19 CHATRINE PÅLSSON (kd)	17
	Anf. 20 EWA BJÖRLING (m)	18
	Anf. 21 CECILIA WIKSTRÖM (fp)	20
	Anf. 22 ELINA LINNA (v)	21
	Anf. 23 KENNETH JOHANSSON (c)	23
	Anf. 24 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp)	24
	Anf. 25 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	26
	Anf. 26 CHATRINE PÅLSSON (kd)	27
	Anf. 27 EWA BJÖRLING (m)	28
	Anf. 28 CECILIA WIKSTRÖM (fp)	28
	Anf. 29 ELINA LINNA (v)	29
	Anf. 30 KENNETH JOHANSSON (c)	29

Anf. 31	HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp).....	30	Prot. 2005/06:19
Anf. 32	Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s).....	30	21 oktober
Anf. 33	CHATRINE PÅLSSON (kd)	32	
Anf. 34	Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s).....	32	
10 §	Bordläggning.....	33	
11 §	Anmälan om interpellationer.....	33	
12 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	34	
13 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	35	
14 §	Kammaren åtskildes kl. 12.21.....	35	

